LJUBLJANA, 25. aprila 1973 ŠT. 4 LETO XII

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

PAPIRNICE KOLIČEVO

TOVARNE CELULOZE MEDVODE

Sekretariata OZK Medvode in OZK Vevče sta se sestala

VEVČE, APRIL — Zadnji razgovor političnih organizacij obeh podjetij sega v čase, ko sta bili podjetji še združeni. Tako so zadnjič razpravljali o problematiki skupnih služb v jeseni leta 1965. Vse do letošnjih pobud v zvezi z združitvijo slovenske papirne industrije ni prišlo do nikakršnih dialogov med organizacijami ZK Medvod in Vevč.

Aktiv sekretarjev ZK iz podjetij slovenske papirne industrije pa je 19. II. 1973 sprejel sklep, naj bi se razčistili nesporazumi med podjetji, zlasti med Papirnico Vevče in Tovarno celuloze Medvode. V kratkem naj se skliče skupni sestanek sekretariatov partijskih organizacij iz obeh tovarn. Na tem sestanku je treba poudariti, da gre za novo kvaliteto združenja in da je treba prekiniti s pogledi na preteklost, ki za sedanjo akcijo ni spodbudna. Ta sestanek naj pripravi in skliče sekretar osnovne organizacije ZKS iz Vevč, tov. Žibert. Na sestanek naj bi povabili tudi predsednike sindikalnih podružnic in ZMS, če so člani partijske organizacije. — Tako je na sestanek 6. III. 1973 na Vevčah prišlo 6 članov ZK iz Medvod in 10 iz Vevč. Sekretar organizacije ZK Vevče tov. Žibert je uvodoma pojasnil namen sestanka z željo, da se dogovorijo za dobro medsebojno sodelovanje v bodoče, ker se baje v Medvodah pojavlja psihoza v zvezi z neuspelo integracijo pred leti, kar bi lahko škodljivo vplivalo na sedanje združevanje papirne industrije Slovenije.

Komaj mesec kasneje smo brali v dnevnem časopisju vest o pripojitvi Tovarne celuloze Medvode k podjetju Aero iz Celja. Po vsej verjetnosti so bili medvoški komunisti o tem koraku že seznanjeni. Ni dvoma, da v tem ukrepu Medvodčani vidijo boljše pogoje za napredek in razvoj njihovega podjetja. Kljub temu pa navajamo nekatere pripombe udeležencev sestanka, ki je ne preveč sproščeno potekal nad dve uri.

Sekretar organizacije ZK iz Medvod tov. Buh je dejal, da je kolektiv v Medvodah in tudi njegov politični aktiv za integracijo. Gre samo za obliko, ker tako majhni kot so, nimajo v razvoju posebnih izgledov. To velja še za marsikoga drugega iz naše panoge. Njihova organizacija ZK, aktiv mladine in sindikat so zavzeli stališče: v tej integraciji ne smemo gledati samo idejne strani, ampak tudi druge, to je: ekonomsko, družbeno itd. Zato so prišli do zaključka, da bi v združenem podjetju morale imeti vse delovne organizacije določen delovni program, razvojni ali eksistenčni srednjeročni program in razčiščeno vprašanje dohodka in rizika ter zbiranja sredstev. Menil je, da je taka integracija, kot je sedaj zasnovana, preplitka, ker ne gre od osnovne surovinske baze pa vse nadalje do izdelave papirja. V takih integracijah, kjer se združujejo po širini, pride prav lahko do tega, da se denar nateka le v trgovino.

Tov. Ivan Mrhar je omenil težave z nabavo celuloze zlasti ob dobavljenih manjših količinah, kot predvideva dogovor. Za manjša podjetja je vedno težje. Najbolje uspevajo velika združena podjetja, kar lahko vidimo doma in drugod po svetu. Tudi banke so bolj naklonjene velikim podjetjem. Iz težav glede dobave celuloze je Vevče reševala Tovarna celuloze v Sremski Mitrovici. Prav zaradi tega je bil mnenja, da je združitev slovenskih papirničarjev nujna, ker bomo kot veliko enotno podjetje lažje kos težavam. Seveda pa si vsak želi, da v programu velikega podjetja vidi tudi svoje manjše podjetje. Najprej bo treba združiti kapital in razdeliti proizvodnjo po posameznih artiklih.

V daljšem pojasnilu je inž. Tomažin omenil, da je bil razvojni program ob združitvi Medvod in Vevč pred leti dobro začrtan, da smo imeli kupne interese, da so Vevče dale sredstva in da so Medvode takrat postavile oddelek za kislino, sortacijo in belilnico celuloze. Potem pa je razvoj zamrl. V združenem podjetju morajo biti vse enote samostojne. O vsem se moramo pogovoriti predhodno, ne pa se združiti in šele potem dogovarjati. Tudi dejstvo, da so papirnice podprle povečanje proizvodnje celuloze v Krškem, ki je pred leti prevzelo izdelavo magnefitke Medvodam, je narekovalo, da so se morali obrniti drugam in iskati drugih rešitev.

K besedi se je oglasil tudi tov. Lutovac in bil mnenja, da se Medvode morajo sporazumeti z nekom, ki bo zainteresiran, da jim da sredstva za nadaljnji razvoj. Zanje, da je to življenjskega pomena in da, če ne bodo ničesar ukrenili, bodo počasi propadli. Za to so odgovorni lastnemu kolektivu. V predvideni integraciji, če hočemo biti skupno podjetje, morajo Medvode videti svoje mesto v programu razvoja in to preden gremo skupaj, ne šele po tem.

Tov. Avbelj: Na začetku smo hoteli povedati, kako je bilo, ko smo bili skupaj in kakšne so med ljudmi govorice, zakaj smo šli narazen. Sedaj vidimo, da je bistvo v razpravah okoli integracije v tem, da vsako podjetje hoče v programu združenega podjetja videti tudi svoje mesto. To je čisto prav. Tudi na sestanku naše organizacije ZK je bilo rečeno, kaj bo prinesla ta integracija našemu podjetju. Tega nam do sedaj ni še nihče povedal. Načeloma ni nihče proti integraciji, uspela pa bo le, če bomo znali in mogli ljudem jasno povedati o naši prihodnosti.

Tudi Sladki vrh, kot je izjavil ing. Tomažin, stoji pri predvidenem združevanju precej ob strani in nekaj podobnega je slišati tudi o Količevem.

Ob zaključku sestanka je beseda še tekla o dobavi celuloze, o mnenjih članov kolektivov, o načrtih ponovnega sestajanja in podobno. Iz razprav posameznih tovarišev tako iz Medvod kot iz Vevč je bila razvidna želja, da problemi iz preteklega sodelovanja med Celulozo Medvode in Papirnico Vevče ne bi smeli ovirati sedanje združitve papirne industrije Slovenije. Vendar je bil sestanek zaključen brez konkretnih sklepov in obrazložitev.

J. M.

Tudi letos bo v naravi ob prvomajskih praznikih zadonela pesem. (Posnetek z majskega izleta ob koči na Veliki planini)

Pred 1. majem - praznikom dela

VEVČE, APRIL — *Ko ob prvomajskih praznikih zapiraš lepo urejeno dvo ali trosobno stanovanje, ko poprosiš soseda naj malo popazi na vrt in hišo, ko sedeš v svoj ali svojega sina avto, potem, ko znosiš v prtljažnik vse dobrote, ki bodo potrebne za prvomajski piknik v družbi, ali nekajdnevno bivanje izven delovnega okolja, se ti zdi vse to samo po sebi umevno. Morda celo pokritiziraš, da je avto premajhen, da manjka še to in ono itd. Vse to si si z delom pridobil. Tudi žena je delala, pa otroci so nekaj prispevali ali starši otrokom, tako, da je sedaj lepo in prijetno. Ničesar več ne potrebuješ, le še lepo vreme in ne prevelik vrvež.*

Toda že tvoj oče ve, prav zagotovo pa stari oče, da je tudi on delal, žena tudi. In vendar je bilo njihovo življenje komaj vredno samega sebe. Od žuljev njihovih rok niso imeli ničesar, niti oni niti družba. Dobički od dela so se stekali v roke posameznikov, kapitalistov, zatiralcev delavskega razreda in delavcem sovražnih organizacij. Prvi maj ni bil praznik sproščanja in veselja delavcev. Oni niso mogli proslaviti svojih delovnih uspehov, niso se veselili lastnih dosežkov. Zanje je bil prvi maj dolga desetletja dan hrepenenja po boljšem življenju, po delavskih pravicah, po enakopravnosti, po sodelovanju v gospodarjenju, skratka po priznanju najosnovnejših človečanskih pravic.

Danes, ko se ni treba več boriti za obstoj, ampak le za napredek, pozabljamo na borbo očetov — delavcev in smo prepričani, da nikoli ni bilo slabše in da je najslabše sedaj, ko mi živimo. Ne verjamemo pripovedovanjem niti dokazni in drugi literaturi. Za marsikoga obstaja samo lastni »jaz«. Če pa beremo o ljudstvih in narodih, ki še vedno čakajo in se borijo za svetlejše dni, se nam to zdi kot oddaljena pravljica, ki se tiče samo otrok in starčkov.

In kaj piše »Slovenski narod« pred 100 leti: »... dognalo se je namreč, da morajo v papirnici na Vevčah delavke delati do 11. ure ponoči, zjutraj pa že ob 6. uri zopet delo začeti, do tedaj delajo po sedemnajst ura na dan. Če računamo 1 uro za pot, je materam ostalo le 6 ur dnevno za delo doma, za otroke, družino in počitek. Kapital na nepravičen način sreba mozeg delovnih moči.«

In časopis »Rdeči prapor« o vevških razmerah: »Kljub postavnemu določilu, da se sme kvečjemu po 11 ur delati na dan, se dela tukaj 12 ur, ponoči in podnevi. Celo donaševalci v papirnem mlinu, ki morajo vzdigovati bremena po 120 kg, delajo po 12 ur in nimajo niti časa, da bi se lahko najedli. Zaslužijo po 80 novčičev na dan. Ob takem delu mora človek popolnoma opešati; ako pa delavec prosi, da bi mu dali drugo delo, ga rajši odpuste. O tedenskem počitku ni govora. Do delovnega mesta imajo uro in več hoda ... in brez socijalizma tudi pri nas ne pojde, to že vidimo.«

Ob prelomu stoletja, tj. od leta 1900, pa vse do leta 1945 so zaradi nevzdržnega položaja delavcev potekale borbe za osnovne pravice in enakopravnost na različne načine. Shodi, proglasi, pogajanja, pritiski in zmage, pa vse do številnih stavk in končno do oborožene vstaje so bila sredstva in oblike delavskega boja. Šele po številnih žrtvah je prišel uspeh, zmaga delavskega razreda, zmaga pravice in človekovega dostojanstva.

In ko danes praznuješ 1. maj ...

Ob 1. maju, prazniku dela čestitajo in želijo obilo zdravega razvedrila: Vevčani Količevcem in Medvodčanom, Količevci Medvodčanom in Vevčanom, in Medvodčani Količevcem in Vevčanom!

Združene papirnice Ljubljana

Gibanje proizvodnje v mesecu marcu 1973

	Plan	Doseženo III. 1973	Doseženo I.—III. 1973
Klasični papirji	**100**	**109,7**	**109,6**
Premazani papirji	**100**	**123,0**	**103,8**
Skupaj	**100**	**114,4**	**107,5**
Lesovina	**100**	**111,2**	**104,9**
Izvoz ton	**100**	**89,6**	**98,0**
Izvoz v dolarjih	**100**	**91,9**	**101,5**

Izkoriščenje zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja

	Marec 1973	⌀ I.-III 1973	⌀ 1972
I. PS	**95,2**	**92,9**	**92,4**
II. PS	**93,8**	**93,0**	**90,2**
III. PS	**93,5**	**92,1**	**80,0**
IV. PS	**94,0**	**92,9**	**90,7**
Skupaj:	**94,2**	**94,5**	**91,2**
Premazni stroj	**72,0**	**60,7**	**52,1**
Izmet. klas. pap.	**6,88 %**	**6,99 %**	**7,91 %**
Izmet premazanih pap.	**13,97 %**	**13,70 %**	**12,93 %**

V mesecu marcu je bila proizvodnja papirja rekordna, kar smo dosegli predvsem s povečanjem brzin PS, bolj ugodnim proizvodnim programom ter manjšim izmetom. Tako smo od klasičnih vrst izdelali daleč največ offset papirjev, več kot običajno pa tudi pigmentiranih ter opacitetnih papirjev, delež ostalih vrst pa je bil manjši. Zastojev na PS smo zaradi pomanjkanja električne energije zabeležili nekaj več (5,9 %), izmeta pa za ca. 1 %manj kot v lanskem letu.

Zaradi 4-izmenskega dela je bila rekordna tudi proizvodnja premazanih papirjev. Več kot običajno, tj. ca. 58 % papirjev smo premazali obojestransko. Zastoji na premaznem stroju so se znižali za ca. 4 %, izmet pa je ostal na isti višini.

Tudi proizvodnja lesovine se je povečala, ker smo jo glede na večjo proizvodnjo papirjev več potrebovali.

Papirnica Količevo

GIBANJE REALIZIRANE PROIZVODNJE

marec 1973

Količinsko v %

Izdelek	III./73 / OP III./73	III./73 / III./72	I.-III./73 / I.-III./72
Papir	112,7	147,4	127,6
Karton	101,1	100,5	104,5
Lepenka	109,3	101,4	99,—
Skupaj	103,9	107,3	107,7
Proizv. lesovine	85,2	89,8	96,8
Vrednostno v %			
Papir	115,5	120,6	106,8
Karton	92,9	93,6	102,2
Lepenka	119,9	106,9	103,9
Skupaj	99,7	99,8	103,2

IZVOZ

Količinsko v %			
Papir	138,8	242,5	274,7
Karton	166,—	1.516,—	450,—
Lepenka	—	—	—
Skupaj	153,7	483,6	347,4
Vrednostno v %			
Papir	118,4	205,—	237,2
Karton	134,2	2.174,3	430,7
Skupaj	126,8	419,2	312,6

ČASOVNO IZKORIŠČANJE ZMOGLJIVOSTI PROIZVODNIH STROJEV za marec 1973

Stroj	Kol. čas ure	Prazniki ure	Prazniki %	Remont ure	Remont %	Zastoji ure	Zastoji %	Izkor. str. %	Proizv. na str. t
PS I	744	—	—	—	—	22	3,—	97,—	86,6
PS II	744	—	—	—	—	26	3,5	96,5	438,9
KS I	744	—	—	—	—	50	6,7	93,3	638,7
KS II	744	—	—	—	—	32	4,3	95,7	1.239,—
LS	744	—	—	—	—	17	2,3	97,7	202,9
Skupno	744	—	—	—	—	29	3,9	96,1	2.606,1
Brusilnica	744	—	—	11	1,5	22	3,—	95,5	402,9

NETO PROIZVODNJA NA ZAPOSLENEGA

	Zaposleni	%	Proizv./zaposl.
Poprečje v letu 1972	696	100,—	100,—
Marec 1973	693	99,6	111,3
Poprečje v letu 1973	696	100,—	104,6

Nekaj novosti ob letošnjih volitvah DS

VEVČE, APRIL — Ob izidu te številke »Našega dela« bodo volitve že mimo, vendar je kljub temu potrebno, da bralcem prikažemo, v čem so spremembe in novosti ob letošnjih volitvah delavskega sveta »Združenih papirnic Ljubljana«.

Kot vemo, je bila v našem podjetju ustanovljena komisija za realizacijo ustavnih dopolnil, katere naloga je pripraviti konkretnejše predloge za uresničevanje ustavnih dopolnil v našem delovnem kolektivu. Komisija je na svoji seji dne 28. marca obravnavala poleg drugega tudi vprašanje, kako čimbolj izpopolniti delegatski sistem pri volitvah delavskega sveta. Rezultat tega obravnavanja je bil predlog komisije delavskemu svetu za dopolnitev 38. člena statuta in za povečanje števila volilnih enot. Oba predloga je delavski svet na svoji 10. redni seji dne 2. aprila sprejel in razpisal volitve v novih volilnih enotah.

Katere so torej novosti, ki jih je sprejel delavski svet za letošnje volitve? V našem podjetju imamo delegatski sistem volitev delavskega sveta, uveljavljen že po sedanjem statutu, ki določa, da se člani DS volijo po volilnih enotah. Volilne enote določi DS ob razpisu volitev na podlagi organizacijskih enot v podjetju. Običajno smo imeli po 14 volilnih enot. Bistvo delegatskega sistema je v tem, da je vsak član delavskega sveta delegat tiste skupine delavcev (volilne enote), ki ga je izvolila in zato glasuje v njenem imenu in ne samo v svojem. Delegat reprezentira v delavskem svetu voljo vseh delavcev svoje volilne enote. Pogoj za to pa je, seveda, da se delegat predhodno posvetuje z delavci svoje enote o vprašanjih, ki so na dnevnem redu delavskega sveta, in ugotovi njihovo mnenje. Član delavskega sveta, ki je izvoljen po delegatskem načelu mora biti stalno v stiku z delavci, ki so ga delegirali v DS, mora jih obveščati o delu in sklepih DS in njihovo mnenje zastopati na sejah delavskega sveta. Iz tega izhaja tudi pravica delavcev — volilcev, da člana DS, ki so ga izvolili, odpokličejo, če svojih dolžnosti ne opravlja.

Pri delegatskem sistemu volitev je važno tudi to, da v delavskem svetu zastopamo delavce vseh organizacijskih enot. V statutu smo imeli do sedaj določbo, da se voli 1 član DS na vsakih začetih 20 delavcev. S tem je bilo nekaterim manjšim enotam skoraj onemogočeno, da bi imele svojega predstavnika v delavskem svetu, ker so bile vključene v večje enote, kjer so njihovega kandidata običajno preglasovali volivci iz večjih organizacijskih enot. Zato je delavski svet dopolnil 38. člen statuta tako, da ima volilna enota, ki šteje manj kot 20 članov delovne skupnosti, vendar najmanj 10, pravico voliti enega člana DS.

Na podlagi navedene dopolnitve statuta je delavki svet določil 25 volilnih enot. Nekatere od novih volilnih enot bo zastopal v delavskem svetu samo po en delegat. Ker pa se vsako leto voli polovica članov delavskega sveta, bodo v enotah, ki imajo samo enega delegata, volitve vsako drugo leto. Tako letos ne bo volilo 8 volilnih enot, ki imajo že svoje delegate v delavskem svetu, katerim mandat poteče šele v letu 1974.

Volilne enote, ki jih je določil delavski svet, so naslednje:

1. kovinarska delavnica, ki ima 3 člane DS, od katerih letos voli enega,
2. elektro delavnica, ki ima 1 člana DS, katerega izvoli letos,
3. mizarska delavnica, žaga, embalaža, ki ima 1 člana DS, katerega izvoli letos,
4. uprava, vzdrževanje in zidarska delavnica, ki ima 1 člana DS, kateremu še ne poteče mandat, zato letos ne voli,
5. kotlarna in strojniki KC, ki ima 1 člana DS, katerega izvoli letos,
6. HE Fužine, stikališče in vodstvo energetike, ki ima 1 člana DS, kateremu še ne poteče mandat, zato ta enota letos ne voli,
7. strojna dodelava, ki ima 4 člane DS, od katerih letos izvoli dva,
8. ročna dodelava, ki ima 6 članov DS, od katerih letos izvoli tri,
9. I. papirni stroj, ki ima 2 člana DS, od katerih letos izvoli enega,
10. II. papirni stroj, ki ima 2 člana DS, od katerih letos izvoli enega,
11. III. papirni stroj, ki ima 2 člana DS, od katerih letos izvoli enega,
12. IV. papirni stroj ter priprava polnil in lepil, ki ima 2 člana DS, od katerih letos izvoli enega,
13. brusilnica in čistilnica, ki ima 1 člana DS, kateremu mandat še ne poteče, zato letos ta enota ne voli,
14. nabava in uvoz, ki ima 1 člana DS, kateremu mandat še ne poteče, zato letos ta enota ne voli,
15. prodaja, izvoz in vodstvo komerciale, ki ima 1 člana DS, katerega izvoli letos,
16. nakladalci, ki ima 1 člana DS, katerega izvoli letos,
17. vodstvo transporta, avtopark, vozniki viličarjev, skupina za vzdrževanje transportnih poti in zelenic, ki ima 1 člana DS, katerega izvoli letos,
18. razkladalci, ki imajo enega člana DS, kateremu mandat še ne poteče letos in zato ne voli,
19. kadrovska, organizacijsko-analitska, pravna služba, tajništvo in tiskarna, ki ima 3 člane DS, od katerih letos izvoli dva,
20. tehnična služba, vodstvo proizvodnje, konstrukcija, investicijski oddelek, ki ima enega člana DS, katerega letos ne voli, ker mu še ne poteče mandatna doba,
21. laboratorij, OTK, razvojni laboratorij in CMC, ki ima dva člana DS, katerima mandatna doba še ne poteče, zato ta enota letos ne voli,
22. finančna služba, ki ima 1 člana DS, katerega letos ne voli, ker mu še ne poteče mandatna doba,
23. premaz, ki ima 4 člane DS, od katerih letos izvoli dva,
24. tapetni oddelek, ki bo imel enega člana DS,
25. delavska restavracija, ki ima enega člana DS, katerega voli letos.

Glede 24. volilne enote — tapetni oddelek, je delavski svet sprejel sklep, da se kandidiranje in volitve izvedejo kasneje, ko bodo zasedena delovna mesta in bo obrat začel z delom.

V vseh 17 volilnih enotah, ki letos volijo, je predsednik delavskega sveta sklical zbore delavcev, na katerih so delavci-volilci predlagali kandidate za člane delavskega sveta in določili kandidatne liste. Zbori delavcev so bili od 6. do 13. aprila, v proizvodnih enotah so bili sklicani po dvakrat, da so zajeli delavce vseh izmen. Na ta način smo dosegli najširšo udeležbo samoupravljavcev pri kandidiranju.

O izidu volitev bomo poročali v prihodnji številki »Našega dela«.

Z lanskoletnih volitev v DS

Krvodajalstvo

VEVČE, APRIL — Poročilo Rdečega križa Slovenije mestne organizacije Ljubljana ugotavlja, da so bili doseženi v preteklih letih ugodni rezultati, ki so zagotovili zdravstvenim službam zadostne količine krvi. V zadnjih letih so se krvodajalskih akcij udeleževali prostovoljci iz vedno istih kolektivov, zato si bo organizacija prizadevala prek družbenopolitičnih organizacij, šol, delovnih organizacij in krajevnih skupnosti spodbuditi vključevanje novih darovalcev krvi, predvsem med delavstvom in mladino.

Letos bo 20-letni jubilej prostovoljnega krvodajalstva RKS. Na ta dan se bo morala naša osnovna organizacija sindikata spomniti na krvodajalce iz naše delovne organizacije in se jim zahvaliti za njihov pomemben prispevek za zdravstveno varstvo prebivalstva.

M. K.

Z lanskoletnih volitev v DS

Program stanovanjske graditve občine in naš

VEVČE, APRIL — Konec marca je Občinska skupščina Moste-Polje sklicala posvetovanje o srednjeročnem programu stanovanjske graditve na področju naše občine. Predloženi program obravnava način graditve, financiranje graditve, možnosti združevanja in deloma tudi kriterije za pridobitev pravice do graditve, nakupa in najema stanovanj.

Največje gradbišče v srednjeročnem programu bo Štepanjsko naselje, kjer bo do leta 1976 zgrajeno 2981 stanovanj. Od tega bodo že letos začeli graditi 848 stanovanj, od katerih bo 55 % najemnih, in 45 % prodanih v etažno lastništvo. V okviru tega programa že gradijo v Mostah 175 stanovanj, ki so že deloma vseljiva. V Slapah gradi oz. bo v kratkem še povečalo gradnjo podjetje »Obnova« (200 stanovanj). GP »Gradis« bo v Novih Jaršah gradil 210 stanovanj.

Program predvideva tudi gradnjo individualnih družinskih hiš: v Zg. Kašlju 190 hiš, od katerih je predvideno za naše potrebe 70 z možnostjo začetka gradnje že letos. Dograditev je predvidena v letu 1975.

Nadalje je v Zajčji dobravi predvidenih 16 hiš, v Sneberjah 110 hiš, v Zalogu 34 hiš. Na teh gradbiščih bo možna tudi zadružna graditev.

Zazidava bo izvedljiva le po predvidenih zazidalnih načrtih, ki omogočajo racionalno komunalno opremo teh zemljišč.

Struktura in standard zgrajenih stanovanj bo določen v skladu s potrebami in finančnimi možnostmi tega petletnega obdobja graditve, ki pa jasno ne dovoljuje nikakršnega razkošja, upošteva pa sodobno udobnost in zagotavlja zdravo življenje stanovalcev.

Prednost imajo tista zemljišča, na katerih bo sama gradnja z urejanjem komunalnih naprav najcenejša.

Delovne organizacije morajo prilagoditi trošenje svojih stanovanjskih sredstev novim možnostim v okviru navedenega programa, vsekakor pa stremeti h gradnji cenejših stanovanj primernega standarda.

Pravico za pridobitev kredita iz obvezno vročenih sredstev v kreditnem skladu imajo samo tiste delovne organizacije, ki so izdelale srednjeročni program za reševanje stanovanjskih potreb svojih delavcev. V okviru tega pa imajo posebno prednost tiste delovne organizacije, ki gradijo ali kupujejo stanovanja v okviru občinskega programa, ki imajo nižji osebni dohodek na zaposlenega, kot znaša poprečni osebni neto dohodek na zaposlenega v Ljubljani in tiste organizacije, ki imajo večji odstotek števila nerešenih stanovanjskih vprašanj glede na število zaposlenih.

Prednost pri gradnji naj bi imeli tisti občani, ki živijo v zasilnih prostorih, barakah in poslovnih prostorih. Prednosti pri pridobitvi najemnega stanovanja naj bi imeli tisti, ki dalj časa živijo na območju Ljubljane. Stanovanja, zgrajena iz sredstev solidarnostnega sklada, lahko oddajajo v najem tudi mladim družinam za dobo 5 let, upokojencem za nedoločen čas, če del sredstev prispeva Republiška skupnost pokojninskega zavarovanja. Mlada družina pa mora poleg tega izpolnjevati še naslednje pogoje: da namensko varčuje pri poslovni banki za stanovanje, da organizacija, pri kateri je delavec zaposlen, jamči, da bo skupno z delavcem rešila njegov stanovanjski problem v naslednjih petih letih. Seveda pa je treba tudi opredeliti, kaj je to sploh »mlada družina«. Po določilih tega programa je »mlada družina« tista, pri katerih zakonska zveza še ni daljša od petih let, če skupna delovna doba obeh zakoncev od dneva sklenitve zakonske zveze ne presega 6 let in, če noben od zakoncev ni starejši od 30 let.

Kot je razvidno iz zgornjih podatkov, so kriteriji tako za pridobitev kredita za stanovanjsko gradnjo, kot tudi za pridobitev stanovanja, zelo zahtevni. So pa odraz stvarnega pomanjkanja stanovanj in razmeroma skromnih razpoložljivih sredstev za realizacijo.

Kakšne so perspektive stanovanjske graditve za našo delovno organizacijo v okviru tega programa?

Iz programa se jasno vidi, da se daje veliko prednost pri graditvi, odkupu in najemu stanovanj Štepanjskemu naselju. Za delovne organizacije, ki so koncentrirane v Mostah oziroma v neposredni bližini tega bodočega naselja, je to razumljiva in ustrezna rešitev, medtem pa si je težko zamisliti oskrbovanje s stanovanji naših delavcev na tolikšno razdaljo spričo izmenskega dela in drugih pogojev (občasno nujno nadurno delo, dežurstvo itd.).

Zaradi tega smo v razpravi o programu insistirali na enakopravnosti vseh programov graditve v tem srednjeročnem oz. petletnem obdobju.

Zaradi hudega pomanjkanja stanovanj in bližine lokacije smo zelo interesirani za takojšnjo graditev družinskih hiš v Zgornjem Kašlju.

Na tem gradbišču bodo prišle do izraza prednosti zadružne gradnje, lastnega strokovnega dela pri gradnji ter lastne finančne udeležbe graditeljev. Za nas je takšna gradnja najbolj ekonomična, saj razpolagamo z zelo skromnimi sredstvi, če jih primerjamo s stvarnimi potrebami. Po našem srednjeročnem programu bi za realizacijo stanovanjskih potreb potrebovali v naslednjem petletnem obdobju 5 starih milijard dinarjev. Razdelitev sredstev za gradnjo stanovanj pa nam nudi le ca. 80 milijonov na leto. Torej je to kaplja v morje potreb. Ta naša lastna zbrana sredstva moramo oplemenititi enkrat z vročanjem vseh sredstev v poslovno banko, s čimer pridobimo za 75 % večje zneske vsako leto od vročenih, drugič pa jih lahko oplemenitimo z zadružno gradnjo, osebnim delom in osebnimi finančnimi sredstvi udeležencev v gradnji. Na ta način dosežemo približno 4-krat večji efekt razpoložljivih sredstev. Drugače povedano, na tak način je možno omogočiti pridobitev stanovanja 4 prosilcem namesto enemu samemu.

Določbe stanovanjskega programa o možnostih pridobiti kredit iz tistega dela naših sredstev, ki smo jih obvezno dolžni v višini 25 % vročiti v banko, nas po svoje prizadenejo. Dva pogoja sicer izpolnjujemo, to se pravi, gradili bomo v okviru občinskega programa in imamo velik odstotek nerešenih stanovanjskih vprašanj. Tretji pogoj pa je malo čuden in neprecizen in posebej še vprašljiv, ker se nanaša na poprečni osebni dohodek v Ljubljani. Kakšen je poprečni osebni dohodek v Ljubljani, doslej ni podatka. Tudi ne vemo po kakšnem kriteriju ga bodo izračunali. Računamo lahko, da je naš poprečni osebni dohodek višji. V tem primeru se moramo vprašati, ali se bo v to poprečje štel naš razmeroma visok odstotek plač, ki izhajajo iz delovnih pogojev — dodatka za izmensko delo, za nočno delo, težine dela in nadurnega dela itd. To se pravi, iz tistih vrst posebnih dohodkov, ki jih druge organizacije nimajo, zato, ker pač ne delajo v takem delovnem režimu. To vprašanje bo treba razčistiti. To bo pomembna naloga tistega našega delegata, ki bo sodeloval v občinskih oz. mestnih organih, ki bodo upravljali ta vročena sredstva delovnih organizacij.

Vprašanje možnosti pridobiti kakšen kredit iz obvezno vročenega dela, je za nas zelo pomembno, ker smo v našem programu graditve tako možnost vkalkulirali. Možnosti kaj pridobiti iz tkzv. solidarnostnega sklada pa ni nobenih, ker bo ta sklad preobremenjen z gradnjo nujnih socialnih stanovanj in dotacijam stanarin, če se bodo te povišale.

Začetek gradnje stanovanjskih hiš v Zgornjem Kašlju je vsekakor določen za letos. Konkretno bodo zaključni pogovori med Sosesko in našo delovno organizacijo 19. aprila. Zadeva se res že močno vleče, vendar ni razloga, da ne bi letos začeli. Kakorkoli so že interesenti neučakani, zaenkrat še ne gre za posebno zamudo, saj se z manjšim zavlačevanjem sredstva večajo in bo vsaj začetek potekal brez večjih finančnih težav. Zastoj v pripravljalnem postopku je povzročila tudi revizija zazidalnih načrtov, ki jih je bilo treba prirediti standardu, kakršen je sedaj določen. Zahteva se graditev manjših stanovanjskih hiš, kot je to določeno v načelih o izvajanju stanovanjske graditve. Prvotno smo govorili, da bo na predvideni naši parceli 60 stanovanj, po novem bodo nekoliko manjša in jih bo 70. S tem mogoče ne bodo vsi zadovoljni, vendar pa spričo splošnega pomanjkanja sredstev za stanovanjsko gradnjo tak ukrep ni neosnovan.

Hkrati s tem prizadevanjem, da bi vendar začeli izvajati program stanovanjske grditve tudi pri nas, si tudi prizadevamo urediti oz. izboljšati položaj samcev. Obstajajo pobude, da bi priredili oz. preuredili na dokaj primernem prostoru poleg obstoječega samskega doma individualne sobice tako, da ne bi imeli skupnih ležišč. Štandard v sobicah pa naj bi bil podoben razmeram bivanja v hotelu. Tudi to je skrajno nujno vprašanje, saj naši, zlasti mlajši delavci po stažu, živijo v skrajno nemogočih pogojih, pa tudi za tiste, ki bivajo v sedanjem samskem domu, je položaj neugoden.

V programu so bile predvidene adaptacije nekaterih starejših stanovanj, ki jih bomo morali tudi realizirati in, če bo potekal cel program količkaj ugodno s finančne strani, bodo lahko te adaptacije na vrsti med prvimi deli. Če rezimiramo odnose našega programa nasproti občinskemu, je treba le ugotoviti, da nam občinski program omogoča realizacijo naših želja, da se bomo morali sicer opirati na lastna sredstva, družbena pomoč bo pa v precejšnji meri odvisna, kako bodo naše stanovanjske probleme predstavili delegati v občinskih in mestnih forumih, v katerih se bo v naslednjih petih letih odločalo o vseh vprašanjih intenzivne stanovanjske graditve.

Uspešnost gospodarjenja Združenih papirnic Ljubljana v letu 1972

VEVČE, APRILA — Primerjava nekaterih kazalcev uspešnosti gospodarjenja v letu 1972 med papirno industrijo SRS in Združenimi papirnicami Ljubljana nam je dala naslednje rezultate:

1. Izračun ekonomičnosti po obrazcu:

$$\text{ekonomičnost} = \frac{\text{celotni dohodek}}{\text{porabljena sredstva}} \times 100$$

nam izraža vrednost izdelka, izdelanega z enoto stroškov. Z enoto stroškov 100 din je Papirnica Vevče izdelala za 127 din izdelkov. Poprečje papirne industrije v republiki znaša 133 din na enoto stroškov. Če primerjamo obe številki, vidimo odstopanja navzdol od republiškega poprečja papirne industrije.

2. Kazalec donosnost I računamo po obrazcu:

$$\text{donosnost I} = \frac{\text{celotni dohodek}}{\text{poprečna poslovna sredstva}} \times 100$$

pokaže koliko celotnega dohodka se letno ustvari s 100 din vloženih sredstev. Poprečje za podjetje papirne stroke SRS je 147 din, poprečje Vevč pa 170 din. Kazalec, opisan v tej točki, nam pokaže hitrost obračanja vloženih sredstev. Na Vevčah se obračajo hitreje, kot je republiško poprečje papirnih podjetij.

3. Za kazalec uspeha je uporabljena naslednja formula:

$$\text{koef. uspeha} = \frac{\text{dobiček + amortizacija nad min. stop.}}{\text{celotni dohodek}} \times 100$$

Iz tega kazalca sklepamo, koliko dobička nam prinese 100 din celotnega dohodka. Poprečje industrije papirja SRS je 7,45 din dobička na 100 din celotnega dohodka, poprečje Vevč je 6,89 din, torej pod republiškim poprečjem.

4. Kazalec donosnosti II nam pove, koliko dobička nam letno prinese 100 din vloženih sredstev. Izračunan je na naslednji način:

$$\text{donosnost II} = \frac{\text{dobiček + amortizacija nad min. stop.}}{\text{poprečna poslovna sredstva}} \times 100$$

V poprečju prinaša 100 din vloženih v papirno industrijo SRS 10,94 din dobička na leto. Donos na Vevčah je 11,74 din na vloženih 100 din, za 0,80 din večji kot je poprečje v republiki.

5. Pokazatelj učinka je izračunan po obrazcu:

$$\text{pokazatelj učinka} = \frac{\text{celotni dohodek}}{\text{število zaposlenih (po urah)}}$$

pove koliko celotnega dohodka je ustvaril vsak zaposlen. Število zaposlenih je izračunano iz dejansko opravljenih ur v letu 1972. Poprečje v papirni industriji republik je 194.842 dinarjev, dosežen rezultat na Vevčah 225.842 din. Na Vevčah smo proizvedli na zaposlenega več, kot je poprečje papirne industrije.

Sklep: Že dolgo se nam postavlja vprašanje, kakšen je položaj Papirnice Vevče v okviru papirne industrije Slovenije.

Vsi kazalci, ki upoštevajo gospodarjenje z vloženimi sredstvi, donosnost I in donosnost II, nam pokažejo dobro gospodarjenje v Papirnici Vevče v primerjavi s poprečjem papirne industrije SRS. Vložena sredstva v podjetju se hitreje obračajo kot v papirni industriji. Z enoto vloženih sredstev dosežemo letno več dobička, kot je poprečje panoge. Vendar nam na drugi strani kazalca ekonomičnosti in koeficient uspeha kažeta, da nam vsak obrat naših sredstev prinese manj kot ostalim.

Tržišče nam ne prizna vloženega dela visti meri kot ostalim. Usmeritev, tj. proizvodni program našega podjetja je slabši kot pri večini ostalih proizvajalcev, ki izdelujejo druge vrste papirjev, kartonov oziroma celulozo.

Iz opisanega stanja se nam kažeta dve poti za dosego večjega učinka:

1. Stroški na enoto proizvoda so v našem podjetju preveliki. Za dosego donosnosti moramo znižati stroške na enoto.

2. Izdelki Papirnice imajo na tržišču nižjo ceno kot izdelki drugih podjetij glede na stroške, ki jih vsebujejo. S povišanjem cene ali pa s spremembo proizvodnega programa, bi se približali donosnosti ostalih podjetij.

A. N.

Rekonstrukcija energetskih naprav v kalorični centrali

KOLIČEVO, APRIL — Rekonstrukcija v energetiki bo obsegala naslednje nove objekte in naprave: Novi avtomatizirano kurjeni kotel na mazut, zmogljivosti 20 ton pare na uro, bo postavljen v prigrajenem delu obstoječe stavbe kalorične centrale. Sam kotel ni klasičnega tipa kot dosedanji Steinmüller in Möller, ki sta zidana, temveč je moderen industrijski kotel, izdelan v tovarni Standard hessel v Zahodni Nemčiji.

Izdelani sestavni deli, ter večji sklopi kotla bodo v času zaključne montaže sestavljeni v celoti na Količevem. Poleg samega parnega kotla pa je še kup delov in naprav, ki so nujno potrebni za njihovo normalno in pravilno delovanje. Tako spada v to skupino naprav tudi priprava napajalne vode za kotel. Kompletne naprave priprave vode bo dobavila znana avstrijska tovarna Ruther. V dveh vejah kemičnih mešalnikov surove vode, zmogljivosti 12 ton omehčane vode na uro, bo dosežena zahtevana visoka kvalitetna napajalna voda. Sedaj imamo namreč samo polovično razsoljevanje napajalne vode, kar pa ne bi zadostovalo pri novem kotlu. Nove naprave za mehčanje surove vode bodo nameščene v isti zgradbi kot parni kotel. Namesto premoga bo novi kotel rabil za kurjavo mazut. Zato bo potrebno ob kalorični centrali zgraditi rezervoar za mazut, ki bo vseboval zalogo goriva za približno en obratovalni mesec. Mazut bomo ogrevali na zahtevano temperaturo s pomočjo pare in po potrebi z električno energijo. Naprave okrog omenjenega mazutnega gospodarstva bodo dobavila domača podjetja. Po postavitvi novega parnega kotla bo Steinmüller ostal kot rezerva v primeru okvare ali izpada novega kotla iz kakršnega koli vzroka. Steambloc kotel bo povezan na ločeno omrežje instalacij za ogrevanje celotne tovarne, medtem ko je Möller kotel zaradi svoje starosti ter izrabljenosti predviden za izločitev iz obrata. Za napajanje parnega kotla s paro ustreznega pritiska in temeprature bo po izločitvi Möller kotla potrebna reducirana postaja 42/25 atm, ki bo prav tako nameščena v dograjenem delu KC. Seveda pa bo za vse te rekonstrukcije na energetskem področju potrebno še predhodno prestaviti in prirediti določene instalacije za razvod pare, vode, električne energije in stisnjenega zraka. Večina omenjenih del bo morala biti opravljena tako, da bo proizvodnja nemoteno oskrbovana s potrebno paro, električno energijo, vodo in stisnjenim zrakom.

Izvleček iz poslovnega poročila za leto 1972

KOLIČEVO, APRIL — V tem prispevku želimo bralce seznaniti z nekaterimi značilnejšimi podatki in ugotovitvami iz poslovnega poročila, ki ga je obravnaval DS. V sestavku bo poudarek na sredstva in pa na dosežene finančne rezultate.

Poslovna sredstva

Znesek poslovnih sredstev na dan 31. 12. 1972, ki jih sestavljajo osnovna sredstva, obratna sredstva, plasmaji iz poslovnih sredstev in poslovna sredstva izven funkcije, se je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta zmanjšal za 6 %, istočasno pa se je zmanjšal tudi delež poslovnih sredstev v skupnih sredstvih podjetja, čeprav še vedno predstavlja prek 90 % vseh sredstev. Zmanjšanje poslovnih sredstev v letu 1972 izhaja iz dejstva, da smo za svoje poslovanje uporabljali manj dolgoročnih in kratkoročnih kreditov ter, da so se zmanjšale naše obveznosti do dobaviteljev.

Vrednost osnovnih sredstev se je v letu 1972 povečala zaradi dokončanih investicij za 2.145.930 din in zmanjšala zaradi odpisov izrabljenih osnovnih sredstev za 489.000 din. Iz navedenega sledi, da so bila investicijska vlaganja v osnovna sredstva v letu 1972 prav kakor v letu 1971 res minimalna. Med najpomembnejše investicije spada rezilni stroj-senator z investicijsko vrednostjo 4.200.860 din, nakladač Volvo z investicijsko vrednostjo 126.807 din in tovorna dvigala z vrednostjo 126.807 din. Med nedokončane investicije pa spada plačilo načrtov v zvezi z rekonstrukcijo KS II, trafo postajo itd. Odpisanost osnovnih sredstev, ki je v letu 1969 znašala 54 %, v letu 1970 61 %, v letu 1971 65 %, je v letu 1972 narasla že na 69,8 %. Torej znaša sedanja vrednost osnovnih sredstev komaj 30 % od nabavne vrednosti. Podatek je toliko bolj zaskrbljujoč, če upoštevamo, da je znašala v preteklem letu odpisanost osnovnih sredstev v papirni industriji Jugoslavije le 36 %.

Zaradi tega je povsem razumljiva in nujna orientacija našega delovnega kolektiva v povečano investicijsko aktivnost v letu 1973.

Obratna sredstva

Terjatve do kupcev predstavljajo najpomembnejši element v naših obratnih sredstvih, saj so udeležene v skupnih obratnih sredstvih podjetja ob koncu leta 1972 z 42,4 %.

Čeprav so naše terjatve do kupcev skupaj s spornimi terjatvami bile ob koncu leta 1972 kar 20 % manjše kot v istem razdobju leta 1971 ter tolikšne kot v letu 1970, pa podatki o poprečnih terjatvah po posameznih letih dajejo precej drugačno sliko.

v 000 din

	1970	1971	1972
Terjatve konec leta	29.400	35.751	29.572
Poprečne terjatve v letu . . .	23.895	30.000	32.695

S tem v zvezi se je spremenila tudi poprečna vezava sredstev, oziroma število dni od fakturiranja do plačila računa in sicer:

	1970	1971	1972
Poprečna vezava sredstev (dnevi)	103	114	117

Iz tega je jasno razvidna večletna tendenca večanja nelikvidnosti, ki je v letu 1972 dosegla vrh, sedaj pa se že kaže zboljšanje likvidnosti. Pri terjatvah do kupcev moramo poudariti, da je še vedno zelo veliko terjatev z zapadlostjo nad 90 dni in te terjatve predstavljajo 23,4 % vseh terjatev. Tako obračanje sredstev nima negativnega odraza le na povečane potrebe po obratnih sredstvih, ampak ima v pogojih izvajanje predpisov za izboljšanje likvidnosti tudi direkten vpliv na zmanjšanje čistega finančnega rezultata.

Drugi pomemben faktor, ki bistveno vpliva na obseg potrebnih obratnih sredstev so **zaloge.** Te so pri nas ob koncu leta 1972 znašale 31 % od vseh obratnih sredstev. V poprečju za leto 1972 pa so zaloge predstavljale 25 % poprečno uporabljenih obratnih sredstev.

Zaloge drobnega inventarja, nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov so tako majhne, da jih iz vidika obratnih sredstev, katere vežejo, lahko povsem zanemarimo. Zelo pomembne pa so surovine, ki predstavljajo skoraj 90 % vseh zalog.

Porast zalog nad poprečjem letnih zalog v zadnjih mesecih leta ni rezultat nekih špekulacij, ampak normalen sezonski pojav, saj so se zaloge posameznih vrst surovin v primerjavi s koncem leta 1971 celo zmanjšale.

Zaloge naših najpomembnejših surovin in premoga zadoščajo po stanju 31. 12. 1972 za porabo:

celuloza	54 dni
papirni odpadki . .	27 dni
celulozni les . . .	180 dni
premog	17 dni

Dokaj velike zaloge celuloze ob koncu leta se nanašajo na beljeno celulozo. Ostale vrste celuloze pa izkazujejo ob koncu leta precej nižje zaloge kot v začetku leta. Zaloge papirnih odpadkov in premoga ne presegajo optimalnih količin pa tudi vrednost ni tolikšna, da bi te zaloge bistveno obremenjevale naša obratna sredstva. V nasprotju s tem pa so dokaj velike zaloge celuloznega lesa, ki zadošča kar za polletno porabo in vežejo tako prek 1.700.000 din obratnih sredstev.

Torej predstavljajo zaloge materiala poleg terjatev do kupcev najpomembnejšo postavko, od katere je odvisna hitrost obračanja naših sredstev, s tem pa tudi razpoložljiva sredstva za investicije kot nujen pogoj za dvig produktivnosti dela.

Trajni viri obratnih sredstev, ki jih sestavljajo lastna sredstva in dolgoročni krediti za obratna sredstva, s katerimi razpolagamo ob koncu leta 1972, znašajo 41.787.749 din. Če upoštevamo, da so vsa obratna sredstva konec leta znašala 48.536.992 din, to pomeni, da razpolagamo z 8 % lastnih obratnih sredstev oziroma 86 % trajnih obratnih sredstev, ostanek pa predstavljajo kratkoročni krediti in terjatve naših dobaviteljev. Taka struktura virov obratnih sredstev je vsekakor izredno ugodna ter nam daje upanje, da izvajanje naših investicijskih programov v letu 1973 ne bo imelo večjih posledic za našo likvidnost. Zakon o zagotovitvi trajnih obratnih sredstev, ki je začel veljati s 1. 1. 1973, kot eden izmed najostrejših ukrepov za stabilizacijo gospodarstva, nam dovoljuje, da vložimo v investicije za osnovna sredstva v letu 1973 iz lastnih virov znesek 27.640.065 din. Razumljivo pa je, da nam nihče ne garantira, da ne bomo zapadli v nelikvidnost, če bi investirali tako velika lastna sredstva, istočasno pa ne bi skrbeli za hitrejše obračanje obratnih sredstev.

Rezervnim sredstvom podjetja in družbenopolitični skupnosti se v fazi stabilizacije gospodarstva daje vse večja pozornost. S tem v zvezi je stopil v veljavo tudi zakon o rezervnih sredstvih, ki določa višino ter namen in način porabe rezervnih sredstev. Gospodarske organizacije so po zakonu o sredstvih rezerv dolžne odvajati najmanj 2 % od ustvarjenega dohodka v rezervni sklad toliko časa, da rezervni sklad ne doseže 15 % poprečja ustvarjenega dohodka podjetja za zadnja tri leta. Razlika med višino sredstev rezervnega sklada in zneskom, ki ustreza 15 % od poprečja ustvarjenega dohodka v zadnjih treh letih znaša 264.025 din, kar smo odvedli v rezervni sklad po zaključnem računu za leto 1973.

Velja pa poudariti, da so sedanja denarna sredstva rezervnega sklada za 87 % večja kot v letu 1971. To so sredstva, ki jih sme gospodarska organizacija uporabljati le v primeru blokacije žiro računa za izplačilo osnovnih dohodkov in drugih obveznosti ter v primeru, da posluje z izgubo za pokritje izgube.

Delitev celotnega dohodka

v 000 din

	1970	1971	1972
Celotni dohodek	90.047	100.076	106.246
Porabljena sredstva	62.461	62.517	70.392
Dohodek	27.586	37.559	35.863

V gornji tabeli izrazito izstopa ustvarjeni dohodek v letu 1971. Čeprav fizični obseg proizvodnje iz leta 1971 zaostaja za proizvodnjo v letu 1972 in ne presega proizvodnjo iz leta 1970, vendar ustvarjeni dohodek tega leta presega dohodek iz leta 1970 za 35 %, dohodek iz leta 1972 pa za 7 %.

Razlika izhaja vsekakor iz vrednosti porabljenih sredstev, ki se niso spreminjale proporcionalno z gibanjem proizvodnje oziroma celotnega dohodka. Tako se je celotni dohodek v letu 1972 glede na leto 1971 povečal za 6 %, porabljena sredstva pa za 12 %. Med tem pa izkazujemo v letu 1971 na leto 1970 10 % rasti celotnega dohodka in le 1 % porasta porabljenih sredstev. Razumljivo, da vse to vpliva na strukturne odnose med porabljenimi sredstvi in dohodkom v celotnem dohodku podjetja.

V strukturi porabljenih sredstev za leto 1972 izkazujejo največji porast izredni izdatki, saj so se povečali v primerjavi z letom 1971 skoraj trikrat. Najbolj bremenijo izredne izdatke popravek finančnega rezultata v višini 12,5 % od vsote zapadlih računov nad 90 dni. Glede popravka finančnega rezultata zaradi terjatev nad 90 dni je treba opozoriti, da se bodo ti izdatki prikazovali avtomatično kot dohodek v letu 1973, ko bodo terjatve nad 90 dni zmanjšane.

Velik porast izkazuje v letu 1972 tudi **amortizacija** in sicer 23 %. To povišanje je nastalo zaradi revalorizacije osnovnih sredstev in pa usmerjenosti poslovne politike naše delovne organizacije, da je treba zagotoviti finančna sredstva za modernizacijo proizvodnih naprav, za kar se amortizacija tudi uporablja.

Porabljeni material oziroma materialni stroški izkazujejo v letu 1972 povečanje v primerjavi z letom 1971 za 11 %. Ker pa so v strukturi porabljenih sredstev udeleženi z več kakor 82 %, so potrebni največje pozornosti.

Delitev dohodka

Pogodbene obveznosti so se v letu 1972 zmanjšale v primerjavi z letom 1971 za 5 %, razlika izhaja iz zmanjšanja obveznosti do obresti od kreditov, ker se je saldo neodplačanih kreditov z leti zmanjšal, anuitete od novo najetih kreditov v zvezi z rekonstrukcijo proizvodnih naprav pa še niso zapadle v plačilo. Ostale postavke, ki jih prištevamo med pogodbene obveznosti, so ostale na nivoju iz leta 1971.

Zakonske obveznosti, kamor spadajo prispevek za Bosansko krajino, sredstva za stanovanjsko izgradnjo, dodatni prispevek za socialno zavarovanje, vodni prispevek itd. pa izkazujejo za 23 % povečanje. Takšen dvig izdatkov na račun zakonskih obveznosti nikakor ni v skladu s tendencami za razbremenitev gospodarstva. Vendar pa moramo za realnejše ocenjevanje vprašanja porasta zakonskih obveznosti poudariti, da ne izhaja iz poprečnih stopenj obremenitev, ampak predvsem zaradi tega, ker največkrat služijo za osnovo pri odmerjanju zakonskih obveznosti izplačani osebni dohodki v tekočem letu, ki pa so bili v letu 1972 večji kot v letu 1971.

Osebni dohodki so se v letu 1972 izplačevali v skladu z določili samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov in politike, ki so jo formirali samoupravni organi naše delovne organizacije. Količina izplačanih osebnih dohodkov je bila tako pogojena s kvalifikacijsko strukturo in z doseženim finančnim rezultatom v tistem obdobju.

Zaradi že omenjenih tržnih pogojev za naše izdelke, ki so se odrazili v zmanjšanju čistega dohodka, ter zaradi istočasne rasti življenjskih stroškov, smo skušali reševati problem življenjskega standarda zaposlenih delavcev tako, da smo izplačevali osebne dohodke do tistih meja, ki nam jih je začrtal samoupravni sporazum. S tem, da smo izplačevali OD do višine, ki nam jo je dovoljeval samoupravni sporazum, smo opravili dokaj visok nivo poprečnih osebnih dohodkov. Letni poprečni osebni dohodek je znašal v 1972. letu 1.974 din. V tem poprečju niso upoštevani OD, ki so bili izplačani v letu 1972, izvirali pa so iz ustvarjenega dohodka oz. dobička v letu 1971. Kolikor upoštevamo vse prejemke iz naslova OD, ki smo jih prejeli v koledarskem letu 1972 ne glede na to, v katerem letu je bil dohodek, iz katerega izvirajo, ustvarjen, so poprečni OD znatno večji, saj znaša poprečni OD zaposlenega na 184 ur 2.109 din.

Za ilustracijo navajamo tudi podatke o poprečnih mesečnih OD v letu 1972 za občino in republiko:

Občina Domžale:

	din
gospodarstvo	1763
industrija	1756

SRS:

	din
skupaj	1918
gospodarstvo	1871
negospodarstvo	2191
industrija	1804
papirna industrija . . .	1848

Iz gornjih podatkov je razvidno, da poprečni OD v naši organizaciji presegajo tako občinsko, kot republiško poprečje.

Delitev ostanka dohodka

Glede na to, da smo spričo rasti življenjskih stroškov morali zadržati maso izplačanih OD vsaj na nivoju iz leta 1971 oziroma povečati do nivoja, ki ga določa samoupravni sporazum o delitvi OD, se je zmanjšanje dohodka delovne organizacije neposredno odrazilo na višini ustvarjenega ostanka dohodka. Ostanek dohodka, ki je v letu 1971 predstavljal 28,5 % dohodka, je v letu 1972 znašal le 22 %, kar pomeni, da se je ostanek dohodka zmanjšal v letu 1972 v primerjavi z letom 1971 za 25,6 %. Ostanek dohodka iz leta 1972 je bil razporejen v poslovni sklad, rezervni sklad in sklad skupne porabe in to tako, da bo v največji meri ustrezal potrebam modernizacije proizvodnje, družbenemu standardu naših delavcev, predpisom in samoupravnim dogovorom.

Na podlagi poslovnega poročila, predložene bilance stanja, ki že upošteva sprejeti in potrjeni popis sredstev ter na podlagi predložene bilance uspeha je delavski svet skladno s 50. členom statuta sprejel naslednjo

odločbo

1. Sprejme se bilanca stanja Papirnice Količevo

2. Sprejme se bilanca uspeha Papirnice Količevo za čas od 1. 1. do 31. 12. 1972, ki izkazuje naslednje zneske:

	din
Realizacija po izdanih fakturah	103.006.840.60
Izredni dohodki	3.238.936.96
Celotni dohodek	106.245.777.56
Stroški za porabljeni material	68.654.997.44
Izredni izdatki	1.737.308.96
Porabljena sredstva	70.392.306.40
Dohodek	35.853.471.16

3. Sprejme se delitev dohodka Papirnice Količevo za leto 1972:

	din
Dohodek za razdelitev	35.853.471.16
Od tega:	
Pogodbene obveznosti	1.126.921.85
Zakonske obveznosti	2.453.315.55
Osebni dohodki	24.316.900.00
Rezervni sklad	717.069.40
Sklad skupne porabe	1.300.000.00
Poslovni sklad	5.939.264.36

4. Sprejme se predračun izdatkov sklada skupne porabe za leto 1973:

	din
Odplačila najetih kreditov	460.000
Za povečanje stanov. fonda	1.010.000
Regresi za rekreacijo	480.000
Regresi za prehrano delavcev	500.000
Dotacije druž. pol. org. v podjetju	105.000
Sofinanciranje družbenih služb	130.000
Druge obveznosti	32.300
Rezerva	79.051
Skupaj	2.796.351

5. Sprejme se predračun vlaganj iz poslovnega sklada za leto 1973:

Anuitete bančnih kreditov v odpl.	2.886.000
Odplačilo inozemskega komercialnega kredita	152.000
Obvezno posojilo v skupne rezerve g. o.	340.000
Obvezno posojilo za nerazv. republike	1.152.000
Za nove naložbe v smislu izvajanja razvojnih programov	9.257.190
Skupaj	13.827.190

6. Sprejme se bilanca stanje bifeja na dan 31. 12. 1972.

7. Sprejme se bilanca uspeha bifeja za čas od 1. 1. do 31. 12. 1972.

Razpis štipendij

Združene papirnice Ljubljana razpisujejo 15 štipendij

za poklicno papirniško šolo pri Šolskem centru tiska in papirja v Ljubljani.

Pogoji:

1. uspešno opravljena osemletka

2. moški prosilci

3. za poklic primerno zdravje

Ugodnosti: Poleg osnovne štipendije so učenci dodatno nagrajeni še po uspehu in delu. Po triletni poklicni šoli je zagotovljena zaposlitev na ustreznem delovnem mestu pri proizvodnih in drugih strojih v proizvodnji papirja, premaznem ali tapetnem oddelku.

Učencem, ki stanujejo v oddaljenejših krajih, plačuje tovarna po želji tudi internat.

Vse ostale informacije dobite vsak dan v kadrovskem oddelku podjetja (soba 55).

Kadrovska služba

Gradnja objektov po planu rekonstrukcije v letu 1973

KOLIČEVO, APRIL — V letošnjem letu moramo zgraditi objekt strojne dodelave kartonskega stroja II, ki je že v gradnji, adaptirati del lope 5 in prizidati novo halo tako, da tvorita skupno objekt priprave snovi ter zgraditi prizidek k kalorični centrali za novi parni kotel.

Zgradbo strojne dodelave kartonskega stroja II gradimo med zgradbama kartonskega stroja I in II ter skladiščem gotovih izdelkov. V nadstropju te zgradbe bo dvorana z odpremo za strojno dodelavo kartona in pakiranje, delovodske pisarne, prostor obratno tehnične kontrole in garderobe z umivalnicami. V pritličju zgradbe bo skladišče gotovih izdelkov z rampo za nakladanje gotovih izdelkov, skladišče za premazne materiale in garderoba z umivalnico. Zgradba bo stala 5.500.000 din.

Zgradba za oddelek priprave snovi bo sestavljena iz dveh delov i. s.: iz adaptirnega dela lope 5 in iz prizidka nove hale v izmeri 24 × 24 m tako, da bo v končni obliki samo ena hala za celotno opremo za pripravo snovi. Zaradi tega smo odstranili dve skladiščni lopi. Zgradba za pripravo snovi bo v celoti montažne izvedbe in sicer bo novi del iz armiranobetonskih elementov, adaptirani del pa bo izveden v jekleni konstrukciji. Stenski elementi zgradbe bodo iz siporeksa. Z gradnjo novega dela hale smo že pričeli in bo tako do zastoja kartonskega stroja II zaradi rekonstrukcije gotova, adaptacijo pa bomo opravili med samim zastojem. Predračunska vrednost teh del znaša 1.700.000 din.

Prizidek k zgradbi kalorične centrale bo prizidan za namestitev novega parnega kotla. Novi objekt bo 10 m širok in 24 m dolg. Ogrodje prizidka bo iz jeklene konstrukcije z montažnimi stenami iz plošč siporeksa. Predračunska vrednost za prizidek je ca. 600.000 din. K gradnjam za rekonstrukcijo kalorične centrale spadajo tudi temelji, črpalna postaja in varovalni zid cisterne za mazut. V zvezi s tem bo potrebno porušiti obstoječo zgradbo delavnic, skladišča kalorične centrale in garderobe.

V programu imamo tudi rekonstrukcijo in gradnjo naprav za čiščenje tehnoloških odpadnih voda in fekalnih voda iz sanitarnih prostorov. Z gradnjo čistilnih naprav za fekalne vode bomo pričeli tako, da bomo sanitarne prostore nove zgradbe strojne dodelave že priključili v novo čistilno napravo, ki bo stala približno 150.000 din.

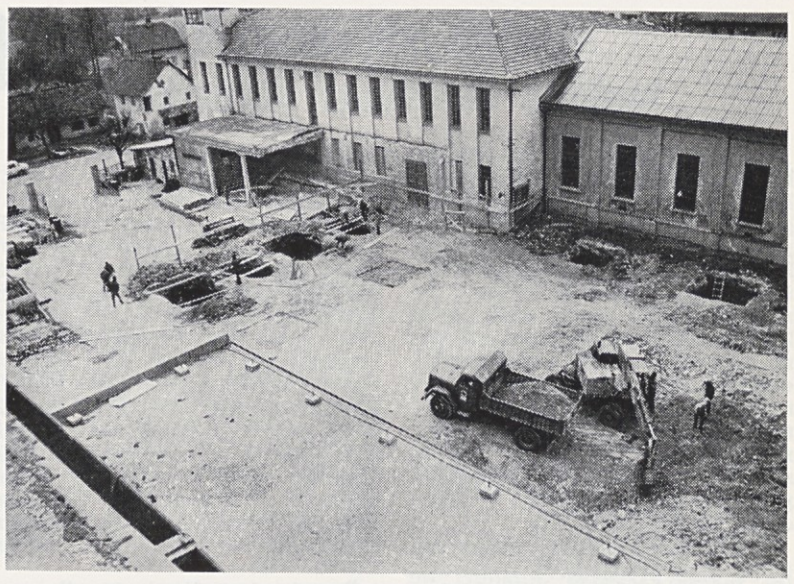

Pogled na prostor, kjer bo stala zgradba strojne dodelave KS II

Skrbimo za čistočo?

Ali odlagamo smeti in odpadke v svojih stanovanjih kar na tleh? Ali imamo okrog svojih domov čisto in pospravljeno? Če imamo, zakaj ne bi imeli tudi v tovarni, v obratih, na dvorišču, transportnih poteh in zelenicah. Opozarjajmo drug drugega, da ne bi odlagali smeti in odpadke preko ograje na zelenice levega in desnega brega Ljubljanice.

Počasi se začnimo zavedati, da je tovarna od nas vseh, da je tudi to naš dom. Tudi zunanji izgled daje sliko tovarne, to je zrcalo nas vseh, ki v tem kolektivu delamo. Razmislimo o tem, če nam je kaj do tega, da bi bila tudi okolica čista in urejena.

A. P.

Zgradbo strojne dodelave KS II gradi SGP Obnova — Ljubljana. Na sliki: betoniranje temeljev

Delo občinske skupščine Domžale

KOLIČEVO, APRIL — Ko zaključujemo štiriletno mandatno obdobje odbornikov je prav, da svojim volivcem proizvajalcem oz. občanom posredujemo rezultate dela in prizadevanja za uresničitev zastavljenih ciljev skupščine. Poudariti moramo, da so se odborniki zanimali na sejah predvsem za rešitev komunalnih problemov svojega kraja, dajali predloge in sodelovali pri razvrščanju sredstev, ki jih ima na voljo skupščina in njeni skladi. Že prvo leto se je število svetov povečalo od 7 na 14, ustanovljeno je bilo 12 skladov in 14 stalnih komisij. Iz tega sledi, da je s tem zagotovljena široka samoupravna osnova in demokratičnost pri delu skupščine. V razne svete, komisije in podkomisije je vključenih okoli 500 članov. V tej mandatni dobi so bile ustanovljene tudi 3 samoupravne interesne skupnosti.

Odborniki so se v tej mandatni dobi sestali na 38 sejah. Najpogosteje so obravnavali zadeve s komunalnega področja in dajali predloge za konkretne rešitve komunalnih vprašanj. Tako so bile modernizirane številne ceste na Viru, Dobu, Moravčah, Mengšu, Radomljah in v drugih krajih občine. Zgrajen je bil most čez Bistrico na Viru in most v Biščah. Trafo postaje so bile zgrajene na Rojah, Pšati, Mengšu, Moravčah, Ihanu in v drugih krajih. Pri komunalnih napravah ne moremo mimo razširitve vodovodnega omrežja za pitno vodo. Pri reševanju tega probema je sodelovala tako skupščina kot tudi sami občani.

Na drugo mesto lahko postavimo razprave s področja financ. Odborniki so sklepali o občinskem proračunu, o njegovi realizaciji, razpravljali o finančnih načrtih posameznih skladov, o družbenih sporazumih, o davčni politiki in delu davčne uprave ter o raznih drugih finančnih problemih. Velika zasluga odbornikov, kot tudi občanov, je uspel referendum za izgradnjo šolske mreže v domžalski občini. V letu 1969 je bil ustanovljen sklad za izgradnjo šolske mreže in danes ugotavljamo, da je dokončana šola v Blagovnici, popolna osemletka na Rojah in v Domžalah, v izgradnji je nova osemletka v Mengšu, v Radomljah je v izdelavi telovadnica in 4 učilnice. Vrednost teh investicij znaša 42,770.000 din. V obdobju od 1. 5. 1969 do 31. 12. 1972 so občani na podlagi samoprispevka vplačali 8.554.000 din oz. udeležba občanov na investicije znaša 20.36 %. Poleg samoprispevka za izgradnjo šolske mreže sodeluje pri financiranju še TIS, sredstva iz proračuna občine in krediti, ki jih je najel sklad. Po programu za leto 1973 se bo pričelo z adaptacijo šole v Dobu in se bo pripravila dokumentacija za adaptacijo šole V. Perka v Domžalah. Na področju urbanizma je bila domžalska občina prva, ki je zagotovila sredstva za izdelavo osnovne urbanistične dokumentacije. Da bi problem s področja urbanizma uspešno reševali je bilo ustanovljeno podjetje Biro 71. Tako so bili lani izdelani osnutki zazidalnih načrtov za center Domžal, za zazidalno območje Mengeš—Trzin, Radomelj in za druge kraje.

S stanovanjsko izgradnjo v Domžalah do sedaj ne moremo biti preveč zadovoljni, ugotavljamo, da je bilo zgrajenih premalo družbenih stanovanj. Lani je bil sprejet srednjeročni program razvoja stanovanjskega gospodarstva v občini. Po programu bo letno na področju občine zgrajenih 400 družbenih stanovanj. Pri borcih NOV ugotavljamo, da so bila rešena številna stanovanjska vprašanja. Borcem je bilo v tem obdobju kupljenih 21 stanovanj in podeljeno 480 starih milijonov kredita.

Vidne uspehe beležimo na področju medobčinskega sodelovanja, sodelovanja z republiško skupščino in drugimi samoupravnimi telesi. S skupščino Kamnik gradimo skupno kanalizacijo in čistilne naprave. Vodna skupnost je izvedla regulacijo Kamniške Bistrice od razbremenilnika Pšata do bistriškega mostu na cesti Ljubljana—Celje. Sedaj potekajo regulacijska dela južno od mostu Bistrice! Opravljena so bila regulacijska dela Radomlje v Krtini.

Odborniki so aktivno razpravljali o otroškem varstvu. Ustanovljena je bila temeljna skupnost otroškega varstva. Rezultati na pravilno gledanje varstva otrok so tu, odprt je otroški vrtec v Domžalah in na Viru. Letos se bo pričelo z izgradnjo otroškega vrtca v Radomljah.

Organizacija splošnega ljudskega odpora je bila stalna naloga skupščine. V tem obdobju so se enote civilne zaščite in partizanske enote strokovno usposabljale in izvedene so bile številne vaje. Med vsemi sta gotovo največji vaji v Tuhinju in vaja Pšata 1972.

Odborniki so razpravljali tudi o financiranju telesne kulture. V preteklosti to vprašanje ni bilo najbolje rešeno. Poleg sredstev iz proračuna so posamezna društva zbirala finančna sredstva neposredno pri gospodarskih organizacijah. Največja vlaganja na področju telesne kulture predstavljajo nove telovadnice pri šolah. Njihova vrednost je ocenjena na 24.000.000 din. Da bi tudi na področju financiranja vladal red, je bil lani sprejet družbeni dogovor o financiranju telesne kulture.

Vedno več vprašanj se pojavlja s področja socialne politike, ki zahteva mimo urejene socialne službe tudi znatna finančna sredstva, ta pa so vezana na proračun. Sveti oz. komisije so razpravljale o dodelitvi družbene pomoči občanom, razpravljali o mladoletnem prestopništvu, delomrzništvu in alkoholizmu.

Občinska skupščina je posvetila vso skrb štipendiranju in zagotovila potrebna finančna sredstva. Vsako leto sprejmemo družbeni dogovor o štipendiranju. Pri skupščini deluje poseben sklad, v katerega vlagajo finančna sredstva gospodarske organizacije in občinska skupščina. Vseh štipendistov je 130.

Med gospodarskimi zadevami je skupščina redno spremljala gibanje gospodarstva, sprejemala resolucije o družbenoekonomskem razvoju za vsako leto, analizirala stanje glede na stabilizacijske ukrepe in sprejemala ustrezne sklepe. Tako ugotavljamo, da je bila v tej mandatni dobi poprečna letna stopnja rasti družbenega proizvoda za 22 %. Družbeni proizvod, ki je leta 1969 znašal 335 mil. din, je znašal lani 609 mil. din. Na tako velik porast je vplivala industrija, saj sestavlja 54 % celotnega gospodarstva. V temu porastu so nedvomno vplivale nove investicijske naložbe. Vrednost teh je znašala vsako leto preko 5 milijard starih dinarjev. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se je izvoz v teh letih povečal za 100 % in je lani znašal 8,7 mil. ameriških dolarjev.

Iz zgoraj omenjenega lahko zaključimo, da je občinska skupščina v tej mandatni dobi dobro delala in si skupno z odborniki prizadevala za skladnost družbenoekonomskega razvoja na vseh področjih.

PAPIRNIŠKA ŠOLA **PAPIRNIŠKA ŠOLA**

Postani papirničar — šola te vabi!

VEVČE, APRILA — V preteku enega leta je sklenilo delovno razmerje kar okoli 100 novih delavcev, večinoma nekvalificiranih.

Delo pri papirnih in drugih proizvodnih strojih pa zahteva znanje poklicnega — kvalificiranega papirničarja. Gotovo si marsikak novinec želi pridobiti poklic. Sedaj je priložnost! V šolskem letu 1973/74 bomo pričeli z novo skupino poklicne papirniške šole za odrasle v sklopu Šolskega centra tiska in papirja, oddelek za papir. Pouk bo v upravni zgradbi tovarne, vsak teden trikrat popoldne. Doslej je na ta način napravilo šolo že 58 papirničarjev, ki danes v redu delajo na delovnih mestih, od pomočnikov do vodij strojev.

Vse novince in tiste delavce, ki še nimajo poklica, vabimo k sodelovanju.

Natančnejše informacije dobite v kadrovskem sektorju vsak dan.

Kadrovska služba

Intergrafika 73 je za nami

V dneh od 12.—17. marca je bila na prostoru zagrebškega velesejma mednarodna razstava grafične industrije in industrije papirja, INTERGRAFIKA 73. Prva taka specializirana prireditev je bila, kakor se verjetno še spominjate, v jeseni 1970. leta. Zaradi izjemnega uspeha takratne prireditve so se organizatorji odločili, da naj bo to poslej redna manifestacija dosežkov grafične in papirne industrije, ki naj se vrši vsako tretje leto, pač v skladu z ostalimi mednarodnimi prireditvami, ki se vrše v Düsseldorfu ter Londonu.

Pokrovitelj letošnje prireditve je bil član predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije, dr. Vladimir Bakarič. To dokazuje, da tudi naši najvišji organi pripisujejo tovrstnim prireditvam izjemno pozornost.

Na razstavni površini 45.000 kvadratnh metrov je preko 300 razstavljavcev iz 17 dežel prikazalo svoje najnovejše proizvodne dosežke na področju grafične in papirne industrije. Sodelovale so naslednje države: Avstrija, Belgija, Češkoslovaška, Francija, Izrael, Italija, Nizozemska, Japonska, Zvezna republika Nemčija, Demokratična republika Nemčija, Poljska, Sovjetska zveza, Švedska, Švica, Velika Britanija, Združene države Amerike ter Jugoslavija.

Razstavljeno je bilo preko 10.000 proizvodov, od tega več kot tretjina jugoslovanske proizvodnje, od strojev in naprav za papirno in grafično industrijo pa do pomožnih materialov za ti dve panogi, vidno mesto pa so seveda zavzemali tudi izdelki teh dveh industrij.

Od številnih jugoslovanskih proizvajalcev celuloze, papirja, kartonov in lepenke so se vabilu prirediteljev odzvali naslednji proizvajalci: Beogradska fabrika hartije v sklopu Beogradskega izdavačko-grafičkega zavoda, s katerim je združena, Zagrebačka tvornica papira, Tvornica papira Rijeka, Incel, Banja Luka, Fabrika celuloze i papira Drvar, Tovarna dokumentnega in kartnega papirja Radeče, Sladkogorska, ter seveda naša tovarna.

Jugoslovanska grafična in založniška podjetja so bila številno zastopana, tako samostojno kakor tudi v sklopu svojega poslovnega združenja Grafoimpex. Od slovenskih tovrstnih podjetij nismo opazili samostojnega nastopa niti tako velikih hiš kot sta Mladinska knjiga ter Delo, medtem ko je bilo iz ostalih republik razen iz Črne gore, opaziti veliko število založniških in grafičnih hiš. Zlasti je bila opazna prisotnost največjih proizvajalcev embalaže, kajti ravno na tem področju izgleda, da je konkurenca najhujša.

Lahko bi rekli, da je bil obisk nad pričakovanji, saj je po nedokončnih podatkih obiskalo prireditev več kot 76.000 obiskovalcev, kar je za tako specializirano prireditev kar precej, če štejemo, da je bil pričakovan obisk okrog 50.000 obiskovalcev. Nekatera podjetja so organizirala kolektivne obiske razstave; med njimi je bilo tudi precej slovenskih grafičnih podjetij, kot Ljudska pravica, Delo, Mladinska knjiga, Mariborski tisk, v manjši zasedbi pa so si razstavo ogledali predstavniki domala vseh grafičnih hiš.

Med obiskovalci ostalih podjetij je bil zlasti zapažen obisk članov kolektiva Združenih papirnic Ljubljana — sedež Vevče, ki so kaj hitro našli tistih 25 kvadratnih metrov »rodne grude«, ne vem samo tega, ali jih je pri tem vodilo globoko poznavanje domačega papirja ali pa so jim pri tem pomagale druge sile. Menim, da je bilo vsekakor koristno, da so tudi naše delavci iz neposredne proizvodnje videli dosežke papirne in grafične industrije, čudi me le maloštevilen obisk komercialnih kadrov, ki bi vsekakor morali biti na tekočem z dogajanji na tem področju.

Kot že rečeno, smo se Vevčani tudi tokrat odločili, da sodelujemo na tej prireditvi, v dilemi smo bili le, ali naj se predstavimo s tapetami ali ne. Ko smo se odločili, da bomo tapete vsekakor predstavili na tej razstavi, do zadnjega ni bilo gotovo, ali bomo sploh imeli kaj razstavljati. No, pa je šlo vse po sreči, kajti zadnji dan so prispeli vzorci naših tapet, ki so jih izdelali naši tovariši, ki so na praksi v Nemčiji, na brniško letališče, od koder smo jih skorajda direktno peljali v Zagreb. Na brzino so bili napravljeni vzorčni katalogi in tako je bilo na dan otvoritve vse v najlepšem redu.

Že pri pripravljanju osnutka za naš razstavni prostor je bilo določeno, da bomo del razstavnega prostora namenili klasični proizvodnji, en del pa proizvodnji tapet.. Ker je razstavljanje papirja samega dokaj nezanimivo, smo se že po preizkušenem receptu odločili, da bomo tu vključili tudi izdelke grafičnih hiš, tiskane na našem papirju. Iz obširne zbirke najrazličnejših grafičnih izdelkov smo potem odbrali res tiste najkvalitetnejše, ki so dokazovali, kaj zmore narediti soliden grafičar, pa četudi na jugoslovanskem papirju. Moram reči, da so nam pri zbiranju najkvalitetnejših grafičnih izdelkov na našem papirju šli na roko skoraj vsi večji potrošniki našega papirja, z redkimi izjemami, ki niso hoteli ali pa niso imeli kvalitetnih odtisov na našem papirju. Celo od našega nemškega kupca smo dobili dovoljenje, da se lahko »hvalimo« z odtisi nalepnic pralnega praška Dash, ki je v bakrotisku tiskan na naši Slaviji Extra. Poseben poudarek smo dali novim izdelkom, katerim smo namenili osrednji del razstavnega prostora. Tu mislim predvsem na kontaktni papir ter premazan papir za umetniški tisk v mat izvedbi. Pozabili nismo spomniti tudi na naše izdelke v malem formatu — ofset in bankpost v komercialni embalaži, ki bi ju radi tudi tako prodajali, pa ju zaradi neurejenih cen ne moremo, specialni papir za Xerox, ki smo ga dali tudi za demonstracije na razstavnem prostoru firme Rank Xerox Ltn., v manj kot enem tednu smo uspeli dobiti stiskan neke vrste prospekt, tiskan na naši Emoni, 180 g, ki so ga grafični strokovnjaki visoko ocenili. Za to priložnost smo pripravili nove vzorčne kataloge, ki to pot odstopajo od klasične oblike in vezave. Napravljeni so po sistemu prostih listov, ki jih lahko poljubno menjamo ob spremembi proizvodnega programa. Moram pa reči, da je šlo tudi za minute.

Vse našteto daje približno sliko dela, ki ga je bilo treba opraviti, da je na dan otvoritve sejma izgledal naš mali razstavni prostor našemu ugledu primerno ter kolikor toliko privlačno tudi za nestrokovnega obiskovalca. Marsikaj sicer močno diši po improvizaciji, kar pa je nekje razumljivo, ker do sedaj v našem podjetju nismo imeli človeka, ki bi se ukvarjal samo s propagandnimi vprašanji, ker za to ni bilo potrebe. Verjetno pa bomo z začetkom proizvodnje tapet to potrebo kaj kmalu začutili.

Obiskovalce našega razstavnega prostora bi lahko delil na tri vrste (pravzaprav na štiri, če štejemo Vevčane za svojo vrsto): na kupce našega klasičnega programa, na eventualne kupce našega tapetnega programa ter na eventulne dobavitelje opreme in surovin za naš tapetni oddelek.

Iz vrst kupcev klasičnega programa so nas poleg predstavnikov nabavnih služb in vodilnih uslužbencev grafičnih podjetij, s katerimi se tudi sicer redno srečujemo, v veliki meri obiskovali tudi njihovi neposredni proizvajalci, ki so ravno tu imeli priložnosti, da se sami seznanijo z našimi dosežki in novitetami, pojasnili pa smo jim tudi naše težave ter poglavitne vzroke za pomanjkanje papirja na jugoslovanskem trgu, predvsem vevškega. Njihove želje ter pripombe bi v glavnem strnil takole: s kvaliteto naših papirjev, tudi premazanih, so zadovoljni, pripravljeni bi jo bili tudi višje plačati, kolikor smo mi glede na veljavne predpise v stanju to napraviti, edina slaba stran naših papirjev je, da jih je premalo. Vprašanje je le, koliko so njihove izjave iskrene in kako bi se obnašali ob sproščenem uvozu papirja.

Druga vrsta kupcev, ki nas verjetno vse najbolj zanima, so eventualni kupci našega tapetnega programa. Tudi teh je bilo precej, dasiravno ne toliko, kot kupcev klasičnega programa. Vsem smo pojasnili, da razstavljena kolekcija ni popolna, da razstavljamo le približno tretjino vzorcev, ki jih bomo po začetku proizvodnje imeli na razpolago. Pri tej vrsti kupcev pa smo slišali sila nasprotujoča si mnenja. Mlajši svet, zlasti ženski, je bil sila navdušen nad našo izbiro vzorcev, neka gospa v »umirjenih« letih pa je izjavila, da tako divje tapete ne bi za nič na svetu dala na steno, možje pa v večini primerov niso rekli nič, saj bodo imeli v stanovanju tapeto, za katero se bo samoupravno odločila boljša polovica. Pa saj bralci vedo, kako je s to rečjo. Kolikor pa naj verjamemo predstavnikom trgovskih hiš, ki poslujejo s tapetami že več let in, ki so nas prav tako obiskali, naj bi glede na prodajo v prejšnjih letih prevladovali umirjenejši vzorci, medtem ko prodaja močnejših, bolj živih vzorcev, ni presegala tretjino vseh prodanih tapet. S tem pa nikakor nočem reči, da v naslednjem obdobju ne bi moglo biti drugače, kajti okus in moda se silno hitro spreminjata in prav na področju izbire tapetnih vzorcev bo treba biti dokaj elastičen. Druga ovira za določnejše dogovore glede prodaje tapet pa je bila, da v času sejma še nismo imeli izdelanih orientacijskih cen naših tapet, kar pa je, razumljivo, trgovcu najbolj bistven element.

Do začetka proizvodnje tapet nas sicer loči še nekaj mesecev, kljub temu pa ne bi bilo napak, da bi se kar najhitreje lotili obdelave trga ter navezovanja poslovnih stikov z resnimi trgovskimi in ostalimi hišami. Vsekakor pa moramo prej vedeti kaj, koliko in po čem bomo proizvajali.

V zvezi z našo proizvodnjo tapet je bilo opaziti znatno zaskrbljenost dosedanjih proizvajalcev tapet, za katere sedaj proizvajamo osnovni papir za tapete. Konkurenca je na tem področju ostra, sloves si je težko pridobiti, lahko ga je izgubiti, naša prednost zaradi lastne proizvodnje osnovnega papirja za tapete je več kot očitna. Njihova zaskrbljenost je toliko večja, ker vsaj do sedaj drugega proizvajalca za osnovni tapetni papir v Jugoslaviji ni, dasiravno ima več tovarn tehnične možnosti za izdelavo takega papirja.

Minuli sejem nam je pokazal, da bo, vsaj kar se tapet tiče, treba sodelovati tudi na sejmih izdelkov široke potrošnje, posluževati se bo treba najrazličnejših drugih medijev: televizije, časopisa itd., skratka, treba bo biti povsod prisoten, da se bo naše ime zasidralo v zavesti našega potrošnika-kupca. Pa o tem bomo imeli priložnost še dosti razpravljati.

Na splošno lahko rečem, da je bila naša prisotnost na Intergrafiki 73 potrebna in uspešna, saj smo še večji krog potrošnikov našega papirja seznanili z novitetami, tudi tiste iz neposredne proizvodnje, katerih mnenje je dostikrat bistveno, predstavili smo nova proizvoda klasičnega programa kakor tudi novo proizvodnjo tapet, pa tudi sami smo se seznanili z napredkom ostalih papirnic v Jugoslaviji, kakor tudi z razvojem grafičnih podjetij — naših potrošnikov. Vsekakor bi bilo umestno, da sodelujemo tudi na naslednjem tovrstnem sejmu, ki bo zaradi izrednega komercialnega uspeha letošnje prireditve že leta 1975, in to od 17. do 22. marca. Vsekakor pa bo potrebno, da se pričnemo že sedaj pripravljati, da bomo lahko spet predstavili kakšno noviteto in da ne bo očitkov o improvizacijah. Za to pa bo potrebno sodelovanje kar najširšega kroga strokovnih delavcev naše tovarne.

Sicer pa je do INTERGRAFIKE 75 še daleč, ali pa tudi ne.

Z letošnje razstave »Intergrafika« v Zagrebu. Prostor Združenih papirnic Ljubljana, kjer so bile razstavljene prve vevške tapete in drugi zanimivi izdelki

Seminarji za vodstva osnovnih organizacij sindikata

VEVČE, APRIL — Delavska univerza »Boris Kidrič« je v sodelovanju z mestnim svetom sindikatov in mestnimi odbori Ljubljana organizirala v Portorožu in v Škofji Loki seminarje za predsednike, tajnike in blagajnike osnovnih organizacij sindikata. Za osnovne organizacije sindikatov storitvene dejavnosti, prometa in zvez, industrije, kmetijstva, živilske in tobačne industrije so bili seminarji marca meseca v Škofji Loki. Udeležili so se ga naslednji sindikalni delavci: Maks Krpan — predsednik, Bogo Kokalj — tajnik in članica IO Betka Lukec. Organizatorji niso izgubljali časa. Čim smo dospeli v Škofjo Loko so nam dodelili sobe, že so nas porazdelili po predavalnicah. Predavanja smo imeli vse tri dni dopoldne in popoldne, približno sedem ur dnevno. Zato ni bilo dovolj vmesnega časa za kakšen daljši izlet, ogled mesta in okolice. »Špricati« pa si zaradi zanimivih predavanj nismo privoščili.

Predavatelji so nas seznanili z metodami dela sindikata. Njegove naloge so v tem obdobju velike in zahtevne. Uresničili jih bomo le z razvojem samoupravljanja v sindikatih in aktivizacijo čim večjega števila članstva. Obenem z gradnjo svoje lastne metode dela se moramo osredotočiti v središču družbene in politične dejavnosti, v borbi proti samovolji, tehnokratizmu, za dosledno uveljavljanje socialističnega samoupravljanja in socialističnih odnosov, za večjo produktivnost, za pravno in socialno pomoč in vsestransko zaščito delavcev.

Najzahtevnejše predavanje je verjetno bilo »Uresničevanje ustavnih dopolnil«. Predavatelj nam je odlično prikazal pomembnost tega v sedanjem obdobju.

V programu je, naj bi vsaka TOZD imela svojo osnovno organizacijo sindikata. Najvišji organ sindikata je občni zbor, združenega podjetja pa konferenca, ki jo sestavljajo izvoljeni predstavniki vseh TOZD.

Seznanjeni smo bili tudi z vzorci določil o sindikatih v statutu organizacije združenega dela. To narekuje tudi spremembe ali dopolnila pravilnikov. Organi samoupravljanja so dolžni razpravljati o predlogih osnove or. sindikata, ki se nanašajo na položaj delavca. Če pobude sindikata organizacije zavrnejo, so ji dolžni obrazložiti vzroke. Dolžni so tudi odgovoriti na vsa naprošena pojasnila, obvestiti člane sindikata o vseh pomembnejših ukrepih in sklepih. Delovna organizacija mora omogočiti delovanje osnovne organizacije sindikata, ji zagotoviti potrebne prostore, omogočiti sestanke med rednim delovnim časom, priznati nadomestilo osebnih dohodkov članov za normalne organizacijske potrebe, kadar zaradi opravljanja svojih funkcij zapustijo svoja delovna mesta. Pri nas se vse to zadovoljivo izvaja.

Zaenkrat pa še obstaja razkorak med zahtevami družbenopolitičnih dejavnikov in osnovnimi željami delavcev.

Govorili so nam tudi o stanovanjskem vprašanju delavcev, otroškem varstvu, rekreaciji in športu, dopustih, kulturni dejavnosti, družbeno ekonomskem izobraževanju, nočnem delu žena in tako dalje.

Ker smo večina udeležencev seminarja bili na novo izvoljeni v vodstva osnovnih organizacij sindikata, smo ob prihodu v Škofjo Loko želeli, da bi se na tem seminarju toliko naučili in se oborožili s tolikšnimi dragocenimi napotili in s teoretičnim znanjem, da bi nam bilo potem v praksi vse lahko izvedljivo. Toda kljub odličnim predavateljem in izbranim temam se to ni izteklo po našem pričakovanju, kajti šele tu smo si ustvarili neko predstavo o zahtevanem delu, ki nas dejansko čaka. Zato nam podobni seminarji ne bodo nikdar odveč.

M. K.

KAKO SI PRIDOBIŠ KONDICIJO?

VEVČE, APRILA — Vrhunski avstrijski športni zdravnik prof. dr. Ludvik Prokov je znan strokovnjak na tem področju. Človeku, ki si hoče pridobiti kondicijo, priporoča:

1. zdravniški pregled
2. vsak dan 15—30 minut telovadbe, prilagojene sposobnostim posameznika
3. savne, kopeli, masaže — to izredno vrača kondicijo
4. plavanje, hoja, vožnja s kolesom, sprehodi na smučeh.

Vsak človek naj to dela, dokler živi. Vendar razumno in potrpežljivo.

Problem sušenja s sušilnimi siti

VEVČE, APRIL — V zadnjem času se je pojavil pri nas problem pri sušenju s sušilnim sitom. Ker je bilo v tej zvezi veliko dvomov in besedi bi želel na kratko orisati celoten način sušenja.

V sušilni skupini se papirni trak suši od suhote 40 % na približno 95 %. To pomeni, da pri vsaki toni proizvedenega papirja izpari 1,4 tone vode, kar vse se izvrši v sušilni skupini papirnega stroja.

Vedno je bil problem uskladiti izparevanje z prezračevanjem tako, da se je lahko čim bolje kontroliral profil vlage papirnega traku, kar ima odločilen vpliv na kvaliteto papirja.

Sušilne klobučevine tvorijo obenem s papirnim trakom odločno zapreko prezračevanju v sušilni skupini tako v navpični smeri kot v smeri teka papirnega traku. S pogonske strani tvorijo pogonski elementi stroja še dodatno prepreko za efikasno prezračevanje.

Omogočiti efikasno prezračevanje se je poskušalo že pred leti. V ta namen se je uporabljalo sušilne haube (Grewin), vodilne valje, ki vpihujejo topel zrak (Madleine), predvsem pa se je prišlo do spoznanja, da se z močno propustnimi klobučevinami še največ doseže. To je vodilo proizvajalce klobučevin k temu, da so pričeli izdelovati vedno bolj lahke, mehansko dovolj močne in čimbolj propustne klobučevine. To je omogočilo tehnični napredek v tehnologiji vlaken. Medtem ko so prej uporabljali predvsem volnena vlakna za tkanje sušilnih klobučevin, se sedaj uporabljajo večji del sintetična vlakna. Tudi tkanje v novejšem času v skoraj vseh primerih nadomesti iglanje. Pravi način tkanja se uporablja še vedno pri tako imenovanih sušilnih sitih. Ravno z njimi dosežemo največje možno prezračevanje pri sušenju v sušilni skupini. Ker imamo pri sušenju različne pogoje, katerim so izpostavljene klobučevine in sušilna skupina, morajo biti temu primerno izbrana tudi vlakna, ki jih tu uporabljamo. Imeli smo primere, da je sušilno sito po nekaj dneh obratovanja razpadlo. Kaj je bil vzrok za to. Za izdelavo sušilnih sit se uporabljajo vlakna iz polyamida (perlon, nylon), polyester (trevira, diolen), poliacryl (redom, dralon).

Za prva vemo, da prenesejo največje mehanske obremenitve, imajo pa slabo toplotno in kislinsko odpornost.

Druga vlakna imajo veliko sposobnost stabilnosti ob istočasno visokih mehanskih lastnostih, vendar s slabo lastnostjo, da pri njih lahko nastopi hidrolitični razpad vlaken pri višji temperaturi ob prisotnosti pare. Poliakrilna vlakna pa so odporna pri visokih temperaturah tudi ob prisotnosti pare. Imajo tudi dobro obstojnost proti kislinam in lugom. So pa ta vlakna za 30 % dražja od prejšnjih vlaken.

Ker obstajajo na papirnem stroju zelo različni pogoji, je potrebno temu primerno izbrati tudi vlakna. V našem primeru je dobavitelj izbral napačna vlakna za izdelavo sušilnega sita, zato smo tudi lahko uveljavili reklamacijo.

Če si ogledamo še propustnost takih sušilnih sit, vidimo, da se tudi v tem lahko močno razlikujejo. Z odprtinicami med posameznimi nitkami tkanja se propustnost močno spreminja. Čim večje so luknjice med nitkami, tem bolj grobo tkano je sito. To pa gre lahko le do ene mere, kajti pregrobo tkanje lahko pušča odtise v še vlažnem papirju. Zato se uporabljajo za slabše vrste papirja grobo tkana sita, za fine vrte papirja pa vedno bolj fino tkanje sita. S tem se tudi propustnost za zrak in vodno paro zmanjšuje.

To propustnost se meri z normirano mero, ki je povzetek ameriškega standarda in sicer se pri nas v Evropi uporablja merilo koliko m^3 zraka preide skozi 1 m^2 sušilnega sita pri nadtlaku 12,5 mm vodnega stebra (v Ameriki kubik fus zraka v minuti skozi kvadrat fus pri 0,5 col vodnega stebra). Primerjava obeh mer poda naslednjo odvisnost: m^3/m^2 h pri 12,5 mm VS = cfm/f2, pri 0,5 col VS × 18,3. Propustnost sušilnih elementov pa je po ameriških normah naslednja:

	cmf pri 0,5 col VS	m/h pri 12,5 mm VS
Sušilna klobučevina slaba propustnost	3,7	67,7
Sušilna klobučevina visoka propustnost	104	1.902
Sušilno sito slabša propustnost	258	4.720
Sušilno sito srednja propustnost	465	8.506
Sušilno sito visoka propustnost	810	14.817

Za izdelavo brezlesnih papirjev boljše kvalitete se lahko uporabljajo sušilna sita slabše propustnosti, sicer puščajo odtise v papirju. Pri nas uporabljamo sušilna sita s propustnostjo od 3000 do 5000 m^3/m^2 h.

Ves učinek sušilnih sit pa pride do veljave šele takrat, ko je zagarantirano, da se vlažen zrak ne bo zadrževal v sušilni skupini, kar je, kot je bilo omenjeno na začetku, najvažnejši problem sušenja.

V izogib temu se uporabljajo sušilne haube s prisilnim odvzemom vlažnih hlapov iznad stroja. Da pa se poveča storilnost sušilne skupine, se izpod stroja vpihuje topel zrak.

Ker je dognano, da pride zaradi zadrževanja vlažnih hlapov v sušilni skupini do tega, da je papir ob robovih cilindra presušen, so pričeli izdelovati sušilna sita, ki so po širini različno gosto tkana, kar omogoča izravnavo profila sušenja papirnega traku. Taka sušilna sita izdeluje finska firma Tamperen, čigar sušilna sita so se ravno zaradi te lastnosti povsod izredno dobro obnesla. Ker pa pri nas ne izpolnjuje stroj vseh pogojev, ki so potrebni za kvalitetno sušenje, je tudi prišlo do tega problema, da ni bilo moč uspešno sušiti na stroju ob uporabi tega sušilnega sita.

Zato bomo morali v bodoče, da bi se izognili tem težavam, skrbeti za čimpropustnejša sušilna sita, ki so še dopustna, da ne povzročajo markiranja, predvsem pa za zadostno prezračevanje sušilne skupine in prepihavanje sušilnega sita, ter preprečevanje vdora hladnega zraka pod sušilno skupino.

ing. Janez Hribar

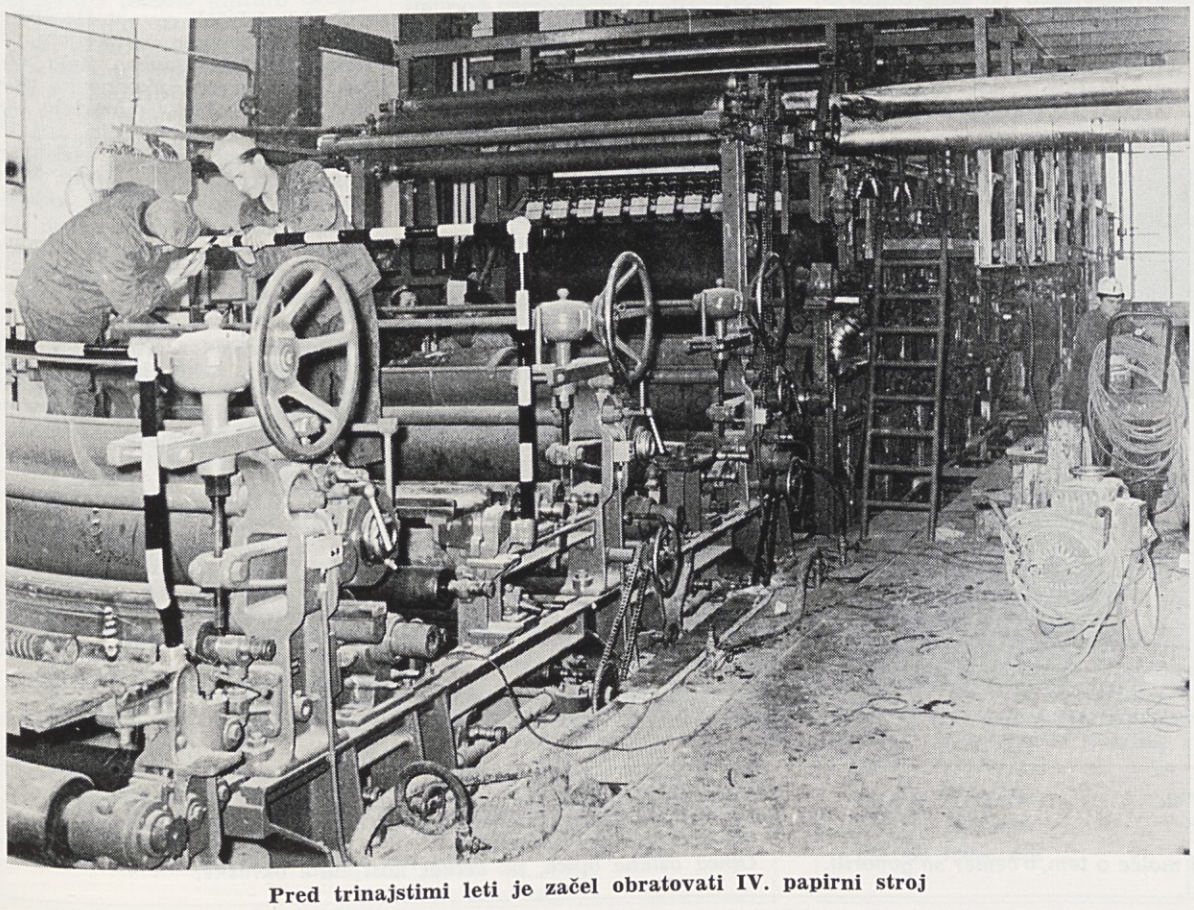

Pred trinajstimi leti je začel obratovati IV. papirni stroj

Preprečujmo širjenje nevarnih črevesnih obolenj

Med najpogostejše črevesne nalezljive bolezni štejemo: tifus, dizenterijo, nalezljivo zlatenico, kolero. V državah z visoko razvito zdravstveno kulturo sta trebušni tifus in dizenterija izginila. Vsako tako obolenje pri nas opozarja, da smo na žalost na tem področju zaostali — saj teh bolezni še nismo izkoreninili. Vsako leto registriramo večje število primerov teh nalezljivih bolezni. Ob pomanjkljivostih splošnohigienskih navad, v nehigienskem okolju grozi nevarnost pred stalnimi okužbami s črevesnimi nalezljivimi boleznimi. Ne gre samo za sodelovanje poedinca, ampak vsega naroda: skrb za dobro pitno vodo, pravilno odstranjevanje odpadnih snovi in dolgotrajna zdravstvena nega prebivalcev.

Preljuba zemljica, poženi visoko travo, da nas bo zakrila pred mimoidočimi. Lastniki garaž na eni in stanovalci na drugi strani nas tako ne bodo pospravili, kvečjemu pomnožili

Posebno nevarnost kot izvor za širjenje črevesnih obolenj predstavljajo kliconosci — navidez zdravi ljudje, ki so preboleli neko črevesno nalezljivo bolezen in izločajo še po preboleli bolezni razne klice iz svojega telesa, najčešče z blatom. Tudi v našem podjetju imamo registriranih nekaj kliconoscev, po vsej verjetnosti pa jih je še več in jih bomo morali odkriti. Posebno nevarnost predstavlja kliconosec, zaposlen pri pripravljanju, predelavi in prodaji hrane. Bacilonosec preko svojih umazanih rok, s hrano lahko okuži veliko število ljudi in znane so številne tragedije na tem področju. Zato morajo biti pregledane vsakih 6 mesecev vse osebe, ki so zaposlene v živilski stroki in med drugim tudi na bacilonoštvo.

Kaj storimo, kadar imamo doma bolnika, ki boleha zaradi grize (dizenterije) ali drugih akutnih črevesnih nalezljivih obolenj?

Potrebno je storiti vse, da bi preprečili okužbo drugih ljudi.

Kako ravnamo z bolnikom?

Dokler ne odpeljemo bolnika v bolnico, posebno pa kadar se je zdravnik odločil bolnika zdraviti doma, moramo bolnika izolirati od ostalih članov družine. Bolnik naj dobi lastno posteljo, s čistimi rjuhami, brisačo, posodo za vodo, milo itd. Najboljše je, da bolniku streže samo ena oseba, ki mora strogo izpolnjevati pravila osebne higiene: pranje rok z milom, potem ko se je dotaknila bolnika, njegove posode, perila ali pa ostankov jedi. Preko svoje obleke naj obleče haljo, ki jo po obisku sleče. Perilo naj pri pranju vre vsaj 15 min, prav tako posoda in pribor bolnika. Ostanke bolnikove jedi je najbolje razkužiti s 3 % kloraminom (2 žlici prahu na 1 liter vroče vode). Bolnikove izločke prav tako razkužimo z 2 % količino kloramina. Nočno posodo temeljito operemo z 1 % kloraminom, ki smo ga pustili 1/2 ure v posodi. Končno izperemo posodo s čisto vodo.

Osebni pribor hranimo ločeno. Tla čistimo najmanj dvakrat dnevno z milno-sodno raztopino (100 g sode in mila na vedro vode). Sanitarije čistimo z 1 % kloraminom (2 čajni žlički prahu na 1 liter vroče vode). Posebno natančno je treba razkuževati sanitarije in kljuke. Vse predmete, ki jih je imel bolnik v rokah, je treba oprati z 1 % kloraminom ali vodo in milom. V stanovanju ne sme biti muh, uničimo jih z raznimi aerosoli.

Kako naj se vede bolnik?

Umivati se mora v lastnem umivalniku (obvezno si mora prati roke pred jedjo in seveda po opravljeni potrebi). Takega bolnika ne smejo obiskovati drugi ljudje.

Izpolnjevanje teh sanitarno-higienskih pravil prepreči razširjanje okužbe in ščiti okolico pred epidemijo.

V prodaji pri nas je nov preparat VESTAL — deluje aseptično na človeško telo, pribor, pri čiščenju prostorov in sanitarij.

Dr. M. B.

O poklicnem raku in anilinskih barvah

Zadnje leto vsebolj poročajo o porastu poklicnih rakastih obolenj na svetu.

Zdravstveno je dokazano, da številne kemične snovi v industriji povzročajo raka na človeku. Sem štejejo npr. krom, nikelj, razne smole itd., ki povzročajo poklicnega raka na raznih delih človeškega telesa: nosu, pljučih in drugod.

Nemec Rehn je prvi opisal že leta 1895 tri primere raka na sečnem mehurju pri delavcih, ki so delali v anilinsko-barvni industriji. Leta 1905 je bilo opisanih kar 20 primerov in v letu 1906 že 33 primerov raka na sečnem mehurju. Po podatkih Temkina je bilo v času od 1926—1960 v ZSSR 206 primerov raka na sečnem mehurju.

Lemberger je opozoril, da je znašala smrtnost na 100 moških, ki so bili zaposleni pri anilinskih barvah v času od 1901. do 1910. leta, kar 7,14. Pri moških, ki pa niso imeli opravka z anilinskimi barvami pa le 0,21, kar znaša 34-krat manj.

Statistična opazovanja na raznih delih sveta potrjujejo zvezo med rakastimi obolenji sečnega mehurja in anilinskimi barvami.

Zadnji čas je dokazano, da sta povzročitelja raka **betanaftilamin in benzidin.** Izmed teh dveh pa je betanfilamin hujši povzročitelj raka.

Karakteristično za raka na sečnem mehurju je, da se razvija zelo počasi. Najprej se pojavi **vnetje mehurja,** nato pa se pojavijo papilomi — bradavicam podobne tvorbe, ki se lahko razvijejo v zločestega raka. Odtod tudi zahteva po zgodnjem specialističnem pregledu. V štadiju vnetja mehurja in bradavicam podobnih tvorb, lahko še zaustavimo zločestega raka.

Rak sečnega mehurja se razvije zahrbtno in to v 17—19 letih dela pri anilinskih barvah. Predvsem je važna zaščita. Brez znanja s čim imamo opravka, je običajna vsaka zaščita pomanjkljiva in nevarna. Če je le mogoče, naj se barve uporabljajo že raztopljene. Na ta način preprečimo fino prašenje in prodor strupa prek pljuč. Kadar pa obstajajo barvila v prahu, mora delavec uporabljati masko s predpisanim filtrom. Kožo zaščitimo z rokavicami. Seveda mora biti na delovnem mestu odlična splošna in lokalna ventilacija, ob pojačani splošni higieni delovnih mest. Zdravstveno pa ščitimo delavca s pravilno namestitvijo na taka delovna mesta, upoštevajoč indikacije in kontraindikacije za delo pri anilinskih barvah in s periodičnimi pregledi.

Dr. M. B.

Papirniška tehnologija leta 1980

VEVČE, APRIL — Organizacija »CEPAC«, ki je združenje nacionalnih celuloznih in papirniških združenj skupnega evropskega tržišča, je organizirala razgovor »za okroglo mizo« o temi »Papirniška tehnologija v letu 1980?«. Izvleček tega razgovora je bil objavljen v marčevski številki revije »Pulp & Paper International«.

Konference se je udeležilo 50 predstavnikov papirne in celulozne industrije skupnega evropskega tržišča. Vodil jo je dr. Piero Bersano, predsednik študijske in raziskovalne skupine združenja »CEPAC« ter tehnični direktor koncerna Cartiere Burgo, Italija. Nadaljnji govorniki so bili K. C. Weedy, glavni direktor Reed et Smith Ltd Velika Britanija, Pierre Cognard, direktor francoskega papirniškega centra, M. Moltke iz študijske komisije skupnega evropskega tržišča za pospeševanje tehnologije in Leonard Haas, redaktor časopisa PPI.

Ker obravnava članek zanimivo tematiko, zato ga objavljamo v prostem prevodu.

Osnova razgovora za okroglo mizo je bila, določiti smer razvoja papirne industrije v okviru skupnega evropskega tržišča v cilju, da bi se zagotovilo njeno normalno obratovanje. Glavni zaključek pa je bil ta, da mora biti razvoj mnogo bolj koordiniran med članicami skupnega trga in da je pričakovati boljše rezultate od tesnejše povezave s kemično, elektronsko in petrokemijsko industrijo.

Za evropsko papirno industrijo so značilni trije osnovni pogoji in sicer:

1. pomanjkanje vlaknin, ki bo še poraslo vzporedno z neprestanim porastom povpraševanja po papirju in kartonu,
2. izrazito visok kakovostni standard evropskega porabnika v primerjavi z drugimi področji in to v večji meri na področju embalaže kot pa publikacij,
3. hitra izmenjava pogojev na področju delovne sile in upravljanja.

Da bi se zmanjšali stroški surovin, so predlagane raziskave v naslednjih smereh: proizvodnja celuloze visokega dobitka, sestava receptur, ki bodo v večji meri vsebovale sintetična vlakna in mineralna ali sintetična polnila, sestava premaznih mešanic, ki bodo v kar največji meri nadomestile vlakna v končnem produktu, izboljšali tvorbo lista ter proizvodnjo papirja po suhem ali polsuhem postopku, ki bo znižal stroške in zmanjšal problem onesnaženja okolja.

Kar zadeva vprašanje proizvodnje papirja, danes ne moremo obvladati nihanja na papirnem stroju in če to ne moremo doseči z avtomatiko, tedaj je nemogoče računati na enakomernost papirnega lista oziroma končnega produkta. Kar bi hoteli doseči, je nov način proizvodnje papirja, predvsem pa možnost izdelovati papir tako racionalno in ekonomično, kot je le mogoče — upoštevaje omejene možnosti, ki jih imamo v pogledu vlaknin.

Posebna skupina je obravnavala inovacije in razvoj tehnologije do leta 1980. Študija te skupine se je posebej nanašala na področje uporabe knjige pri vzgoji ter njeno možno nadomestitev z elektronskim programiranjem, na nove metode reprodukcije vključno mikrofilme ter nadomestitev časopisa v televizijo. Skupina je prišla do zaključka, da nove komunikacijske metode ne bodo imele velikega vpliva na porabo papirja kot sredstva za prenos informacij. Nasprotno lahko si usodimo reči, da bo industrijska družba s porastom komunikacij zahtevala stalen porast porabe papirja kot osnove za informacije.

Posebej je bilo obdelano vprašanje stanja tehnologije v letu 1980 s stališča pogojev — tako socialnih kot političnih, ki bi mogli povzročiti pritisk na papirno industrijo. Prvi tak pogoj je ekološki in se nanaša na rastočo splošno prepričanje o omejeni razpoložljivosti naravnih virov, dasi je večina materialov, ki jih rabi papirna industrija, samoregenerativnih. Na nas je, da olajšamo ali odstranimo vse tiste dejavnike, ki zavirajo produkcijo celuloznega lesa. Največjo pozornost je treba posvetiti različnim raziskavam metod za proizvodnjo vlaken, uporabnih za proizvodnjo papirja ob uporabi topil, ki jih je mogoče regenerirati bodisi brez ali pa v zvezi z ultrazvočno vibracijsko tehniko.

Zanimiva rešitev za evropsko pomanjkanje vlaknin je bila predlagana študija uporabe enoletnih in dvoletnih rastlin, ki lahko dajejo mnogo večji dobitek celuloze na enoto zasajene površine. Evropa bi mogla pokriti svoje potrebe po teh vlakninah v industrijsko razvitih deželah.

Proizvodnja papirja je velik porabnik fabrikacijske vode, ki jo v industrijskih deželah že primanjkuje. Podani sta dve možnosti, prva boljše in bolj učinkovite čistilne naprave in druga, ustvariti boljše recirkulacijske sisteme v papirnicah. Tako je vedno važnejše, da se zmanjša celotna količina vode, ki jo rabimo v procesu. Tvorjenje papirnega lista pri večji gostoti pomeni manjše količine vode, enostavnejše cevovode in nižje stroške za črpanje. Konvencionalno sušenje je zelo drago kot kapitalni vložek pa tudi v pogledu obratovalnih stroškov. Sušenje s prepihavanjem je danes omejeno na tanke in porozne papirje. Za papirje, ki jih ni mogoče sušiti s prepihavanjem, je treba pregledati možnost uporabe sušenja z elektro-mikro valovi ali infra-rdečimi žarki. Velika prednost teh sistemov je dober profil vlage v papirju. Pospešiti bo treba uporabo avtomatike pri končni izdelavi papirja. Zelo preprosto bi moglo biti avtomatizirati dodelavo papirjev. Danes je do 50 % stroškov dodanih na proizvodne stroške papirja samo zato, ker je treba produkt prilagoditi zahtevam kupca. Rezanje, prebiranje in ovijanje papirja je mučno delo, ki ne bi moglo dolgo več vzdržati v papirni industriji.

Avtomatiziranje te končne faze izdelave papirja bi moglo znižati potrebno količino dela v dodelavi papirja za 20 % ob istočasnem prihranku več kot dve tretjini izmeta, ki nastane pri ročnem delu.

Cognard je navedel nekatere glavne dejavnike, ki nas bodo prisilili, da bomo razmišljali o novih poteh proizvodnje papirja. Ti so pomanjkanje surovin, potreba po rešitvi problema varovanja okolja kot tudi potreba industrije, da ustvarja dobiček. Kar zadeva področje celuloze, je bilo izraženo upanje, da bo industriji uspelo dognati bistvo vezi med ligninom in celulozo v prihodnjih 5 do 10 letih in da bomo prišli na podlagi tega, če bomo pripravljeni plačati stroške razvoja, do ekonomične in čiste tehnologije.

Ena od možnosti je razklop pri visokem pritisku in temperaturi, pri kateri bo prišlo do plastificiranja lignina in pridobivanja produktov z dobitkom 80 %. Tudi beljenje bi bilo možno po novih postopkih, pri čemer bi mogel biti ozon baza.

Skupina »Kemija-petrokemija-papir« je delala na definiciji sintetičnih produktov, ki jih bo rabila papirna industrija jutri. Prevladovalo je prepričanje, da je potrebno sodelovati s kemično industrijo že danes, kot pa biti pozneje prisiljeni uporabljati produkte, ki jih bo ta industrija razvila sama. Kar rabimo, je nova tehnologija, ki bo povezala mehanično, elektronsko, kemično in papirno industrijo med seboj.

Poskusi, da bi se izboljšala struktura papirne industrije znotraj skupnega evropskega tržišča, so naleteli na povečano internalizacijo papirnega trga. Kontinentalna Evropa bo imela leta 1980 papirni primanjkljaj v višini 8—10 milijonov ton. Največji problem papirne industrije je danes v nihanju preskrbe s surovinami in njeni nesposobnosti privesti cene na zadovoljivo višino, kar bo verjetno ostalo tudi še leta 1980. Za papirno industrijo vedno bolj važno je dejstvo, da so današnji postopki za pridobivanje celuloze in papirja enostavno predragi za takšne osnovne produkte.

Poti, po katerih lahko papirna industrija zmanjša ta primanjkljaj vlaknin, so povečana poraba kratkih vlaken, povečana poraba lesovine in večja uporaba starega papirja. Evropa bo rabila leta 1980 ocenjeno 26 milijonov ton celuloze in količina kratkih vlaken bo znatno porasla od sedanjih 25 % ter pomagala pokriti ta primanjkljaj.

Kar zadeva papirne stroje, bodo sedanji klasični način popolnoma zamenjali t. i. twin- wire papirni stroji, torej papirni stroji z dvojnim sitom. Na papirnih strojih se bo zmanjšala poraba vode in razvita bo vrsta novih postopkov v tehnologiji vlaknin. Zaradi porasta cene lesa bo usmerjena celotna dejavnost v znižanje stroškov ob povečanju dobitka. Že danes je v teku vrsta postopkov, ki imajo ta cilj. Taki so hidropirolizni in polisulfidni postopek, razklop s kisikom ter razvlaknjevanje, po kuhanju. Raziskovalno delo bo zelo drago in morda je že danes čas, da se najdejo v okviru skupnega trga osnove za njegovo sprovedbo.

Dipl. inž. Božo Iglič

Pri razkladanju celuloze v Janeziji

Stanovalci! Ropotijo kar pod breg poleg hiše! Samo čarobnega škrata ni, da bi jo odpeljal!

Človek - okolje

Lepota in čistoča naravnega okolja pa tudi zaščita narave pred industrijskimi odpadki postaja sodoben problem. Strokovnjaki so izračunali, če bi vso odpadlo »obratovino« enakomerno posneli po zemlji, bi le-ta pokrila celotno zemeljsko površino po preteku 15 let s slojem, debelim 5 m. Torej smeti ogrožajo sodobnega človeka.

Smetišča se povsod v svetu kopičijo z veliko brzino. Tako npr. v ZDA odvržejo ljudje preko 30 milijard krožnikov in steklenic in preko 4 milijone plastičnih zabojčkov v enem samem koledarskem letu. Vzporedno z naraščanjem industrije in širjenjem mest naraščajo odpadni materiali. Posamezna mesta v Evropi morajo odvažati odpadke tudi po 100 km daleč ven iz mest. Tovrsten transport pa je zelo drag. Vendar to še ni največje zlo. Najhujše je pač to, da vedno težje določijo in najdejo mesta za te odpadke. Smetišče često predstavlja ogromno površino zemlje, ki je izgubljena. Smetišče predstavlja stalno nevarnost in izvor številnih, predvsem črevesnih in drugih nalezljivih bolezni, ki nenehno ogrožajo zaposlene in okolico, čeprav se smeti previdno zakopljejo v zemljo. V bistvu bo moral človek vse bolj aktivno posegati v svoje okolje, če bo hotel obdržati ravnotežje med seboj in okolico. Predvsem bo moral trajno vzdrževati čista tla. Pri zadrževanju in širjenju črevesnih in drugih nalezljivih bolezni »umazanije«, obolenj domačih živali in okužb s črevesnimi paraziti, predstavljajo velik pomen z organskimi odpadki onečiščena tla. V taki zemlji najdemo tudi bacile botulinusa, tetanusa, gangrene itd. Organske snovi, ki so kot odpadni material raztresene v okolici hiš, na bregovih rek itd., privabljajo številne glodalce, predvsem podgane, miši, pižmovke, ki nenehno iščejo tovrstno hrano. Na takih mestih opažamo poleti roje muh. V takem okolju nas bodo torej vedno ogrožale hude nalezljive bolezni npr. nalezljiva zlatenica, dizenterija (ki se je z oz. na bacilonoštvo posebno bojimo), morda celo kolera itd. Organski prah in smrad onečiščata zrak, kjer človek dela, počiva in kjer leži bolnik. Smrad je lahko velika ovira pri duševnem razpoloženju človeka.

Bistvene težave so tudi v nenehnem porastu in vse večji potrošnji raznovrstne embalaže, ki se nesistematsko in celo neekonomsko razmetava, kot da za izdelavo tovrstnega materiala ne bi bilo potrebno nobeno delo.

Smetišče predstavlja danes že manj ugodno, zastarelo obliko shranjevanja odpadnih snovi. Ideja o tovarnah, ki naj bi sežigale smeti iz gospodinjstev in jih predelovale v gnojilo, pa ni tako poceni. Ena taka tovarna stane 7-krat več kot izgradnja nove termoelektrarne. Zato je zaenkrat bolj ekonomsko predelovati v kompost. Nekatere tovrstne tovarne že delujejo v Evropi. V taki tovarni biotermično v posebnih ceveh, ki so zelo dolge in imajo velik premer, predelujejo smeti v kompost. Še prej pa z magneti separirajo kovinski odpadni material. Termogilne bakterije prekompostirajo smeti v kompost v treh dneh. Ta kompost je visokovredno gnojilo, saj vsebuje veliko ogljika, fosforja, dušika, kalcija in kalija. Taka tovarna lahko predela več sto tisoč ton odpadnih snovi letno. Posamezne tovarne izrabljajo karton in les za sežiganje. Paro, ki jo na ta način pridobijo, izrabljajo v industriji, pepel pa uporabljajo v gradbeništvu in vrtnarstvu za gnojenje zelenih površin. Iz odpadkov ponekod pridobivajo celo gorilni špirit.

Velike težave predstavlja sintetika in azbest, saj je azbestni prah neuničljiv. Azbestni prah povzroča med silikatovimi najtežje zaprašitve pljuč, katerim se zelo rad pridruži še pljučni rak. Posamezne primere azbestove zaprašitve omenjajo tudi pri nas, opozorilno — že izven industrije. Smeti bo vedno več in več. Od vzgoje posameznika bo odvisno, kako jih bomo shranjevali oz. uničevali.

Da bi obdržali ravnotežje čistoče med industrijo in okoljem, se borimo tudi na Vevčah. Zelo težko je opazovati vsakodnevno raznovrstne odpadne materiale, ki priplavajo po Ljubljanici, saj ta prinaša, kakor pravijo v elektrarni na Fužinah, vse — kavče, fotelje, omare, stole, postelje, kolesa, prazne zaboje... Skratka vse, kar bi bilo potrebno shraniti drugje. Teh odpadkov je vedno več in več in vse kaže, da temu ni konca.

Tudi bregovi te reke, v kateri so se ljudje nekoč kopali, so ponekod pravo smetišče. Posebno kritično pa postane, kadar je Ljubljanica zelo nizka.

Potrebno bo še precej dela, vzgoje in časa za čiščenje in urejevanje bregov, saj predvidevamo, da bo Ljubljanica čista kot na izviru v prihodnjih 10 letih. Potrebno bo storiti vse, da ne bomo imeli smetišča v smetišču in da se bo pešec zadovoljno smehljal, ko bo hodil po morda umetno speljani stezici ob Ljubljanici.

dr. B. M.

Naglo storjeno — gotovo skaženo.
Prazen klas visoko glavo nosi.
Prazne buče močno donijo.
Samo bedaki prosijo ženske naj molče o tem, o čemer so govorili.

Največji slepci bi radi vidce vodili.
Ne tisti, ki začne, temveč tisti, ki dovrši — slavo dobi.
Od hvale je pes poginil.
Opica ostane opica, pa četudi nosi zlate okraske.

Cevi na umetnem drsališču v Zalogu so že eno leto položene. V kratkem bo zabetonirana plošča — jeseni pa na led

Planinsko društvo v delovni organizaciji

VEVČE, APRIL — Planinsko društvo Vevče, ki deluje v okviru kolektiva papirnice Vevče, je nastalo kot izraz spontanih potreb kolektiva po zdravi rekreaciji. V svojem okviru združuje že preko 200 članov. Lahko se pohvalimo s kar lepo aktivnostjo preko celega leta. Dejstvo, da delujemo v okviru delovne organizacije, nas v nekem smislu opredeljuje z odgovornostjo do delovnega kolektiva, ki nas med drugim tudi finančno omogoča. Želeli bi v svojih vrstah združiti kar največ članov kolektiva in nuditi čimveč zdrave rekreacije. Ni naš namen samo rekreacija, hoja v gore, smučanje in podobno, temveč tudi povezovanje in medsebojno spoznavanje članov kolektiva kot tudi gojitev etičnih in estetskih vrednot, ljubezen do narave in naravnih lepot.

V okviru priprav za razpravo o aktualnih problemih telesne kulture v Sloveniji na razširjeni seji predsedstva in izvršnega odbora SZDL Slovenije tudi Planinska organizacija ne more stati ob strani, saj je spričo množičnosti vodilna telesno kulturna organizacija v Sloveniji in je zato zelo zainteresirana za pravilno družbeno ovrednotenje svoje dejavnosti.

V tezah za razpravo je med drugim rečeno, kar naj posebej poudarim, da bi morale vse delovne organizacije že v svojih samoupravnih aktih opredeliti obveznosti do telesne kulture nasploh s tem, da bi skrb za to postala samoupravna odgovornost zaposlenih. Glede na to torej ne gre zgolj za vprašanja financiranja, temveč tudi za drugačen odnos delovne organizacije, kako uresničuje telesno kulturo delovnih ljudi kot pravico vseh zaposlenih. Gotovo ni vzrok za to, da bomo o problemih telesne kulture razpravljali, dobro stanje le-te. Še se namreč pojavljajo gledanja, ki omalovažujejo bodisi planinsko ali druge telesno kulturne dejavnosti, češ, da je to le trošenje sredstev in da tovrstne dejavnosti nič ne zadevajo delovne organizacije, ki ima zgolj ekonomsko funkcijo.

Ko bomo o vsem tem razpravljali, bomo vsekakor morali imeti pred očmi tudi ustrezne strokovne zaključke glede važnosti telesne kulture z različnih zornih kotov. Za nas planince je morda posebno važno gradivo, ki ga je objavil Planinski vestnik v svoji 3. številki za leto 1973 in katerega v celoti povzemamo:

Ovrednotenje in uvrstitev športnih panog v Sloveniji

S pomočjo transformacije in kondenzacije ocen 75 strokovnjakov, ki so ocenjevali športne panoge na skalah Linkartovega tipa po kriterijih:

— pomembnost posamezne športne panoge za psihosomatski status,

— pomembnost posamezne športne panoge za rekreacijo,

— pomembnost posamezne športne panoge za vseljudski odpor in primere elementarnih katastrof,

je bil ugotovljen položaj posamezne športne panoge v razmerju do vseh drugih. Položaj 12 najvišje uvrščenih športnih panog glede na posamezni kriterij in za vse kriterije skupaj, izražen v Z-vrednostih, delih standardne deviacije, je naslednji:

a) **Kriterij pomembnosti za psihosomatski status**

1. atletika, 2. plavanje, 3. košarka, 4. hokej na ledu, 5. **alpinizem,** 6. vaterpolo, 7. tek na smučeh, 8. **alpsko smučanje** — turno in visokogorsko, 9. rokomet, 10. športna gimnastika, 11. veslanje, 12. **planinarstvo**

b) **Kriterij pomembnosti za rekreacijo**

1. **planinstvo,** 2. plavanje, 3. **alpsko smučanje,** 4. namizni tenis, 5. kolesarstvo, 6. odbojka, 7. badminton, 8. balinanje, 9. kegljanje, 10. drsanje in kotalkanje, 11. nogomet, 12. **orientacijski šport**

c) **Kriterij pomembnosti za vseljudski odpor in primer elementarnih katastrof**

1. strelstvo, 2. **orientacijski šport,** 3. padalstvo, 4. letalski šport, 5. **planinstvo,** 6. **alpinizem,** 7. tek na smučeh, 8. judo, 9. plavanje, 10. karate, 11. atletika 12. **alpsko smučanje**

č) **Vsi kriteriji skupaj**

1. atletika, 2. plavanje, 3. **alpinizem,** 4. tek na smučeh, 5. **alpsko smučanje,** 6. **planinstvo,** 7. košarka, 8. vaterpolo, 9. judo 10. hokej na ledu, 11. športna gimnastika, 12. **orientacijski šport.**

Omenjena klasifikacija ne potrebuje komentarja, saj je sama zase dovolj zgovorna, lahko pa bo, če bomo angažirani, tudi zelo koristna. Ni morda zgolj naključje, da so odgovorni činitelji v podjetju, kadar gre za vprašanja financiranja in pospeševanja določenih telesno kulturnih dejavnosti, prepuščeni lastnemu občutku in nagibu.

Dane

Slovenski pregovori

Pišče hoče več vedeti od kokoši.
Kar se počne ponoči, se razkrije podnevi.
Kava mora biti črna kot hudič, vroča kot pekel in sladka kot ljubezen.
Kdor opravlja, ugled in čas zapravlja.
Lačnemu ni noben kruh slab.
Lahko je s polnim trebuhom post hvaliti.
Mnogo miši — mačja smrt.
Mož beseda več velja kakor kup srebra.

Športna hala na Kodeljevem — drsališče v Zalogu

VEVČE, APRIL — Finančni načrt sklada za financiranje razvoja družbenega standarda v občini Ljubljana-Moste-Polje za leto 1973 izkazuje 3,751.672 din.

Najpomembnejši nalogi, ki jih je sklad v svojem kratkoročnem programu zasnoval, sta prav gotovo izgradnja nove športne dvorane na Kodeljevem ter dograditev umetnega drsališča v Zalogu. Z gradnjo športne hale smo pričeli lani. V prvi fazi je bilo že vloženih 3,8 milijona sredstev, ki so jih prispevale delovne organizacije po lanskoletnem finančnem načrtu. Če hočemo halo usposobiti, to pa pomeni, da se bodo v hali lahko igrale vse kolektivne športne igre od rokometa, košarke, odbojke itd., ne glede na takšne ali drugačne vremenske razmere, bo potrebno tudi v letošnjem letu zagotoviti približno 2,5 milijona dinarjev. Tako bo športna hala usposobljena, vendar bo potrebno še veliko dela in sredstev, da bo imenovani objekt dobil takšno podobo, kot je po projektu predvideno. Menimo pa, da bo potrebno zlagoma pristopiti h gradnji spremljajočih objektov (sanitarij, savne, kopalnice, garderobe ter vse drugo, kar potrebujejo tako veliki športni objekti), kajti za nas je nadvse pomembno, da je športna hala sposobna za obratovanje. Prepričani pa smo, da bo do septembra letošnjega leta to tudi mogoče.

Drugi najpomembnejši objekt, ki se gradi že kar 6 let, pa je usposobitev umetnega drsališča v Zalogu. Do sedaj je v ta objekt vloženo že precej sredstev, kar gotovo terja, da začeto gradnjo čimprej dokončamo. Finančni načrt, ki ga je pripravil gradbeni odbor za gradnjo drsališča v Zalogu, nam pokaže, da bi bilo potrebno še 910.000 dinarjev, seveda poleg udeležbe drugih udeležencev, predvsem Papirnice Vevče, da bi bilo v letošnjem letu drsališče usposobljeno. Če bi skupščina sklada zagotovila 400.000 dinarjev, ob tem, da enako vsoto zagotavlja tudi Soseska, bi zmanjkalo še 110.000 din, ki jih bo pa moral gradbeni odbor poiskati drugod. S temi sredstvi bi drsališče povsem usposobili, seveda pa ob tem ostaja odprto vprašanje spremljajočih objektov, tako kot pri športni hali Kodeljevo. To bo pa potrebno postopoma urejati v skladu z razpoložljivimi sredstvi.

Tako kot vsako leto predlagamo tudi letos, da se del sredstev v višini 40.000 din nameni sofinanciranju raznih vzdrževalnih del na letnem kopališču Kodeljevo, predvsem za namestitev nekaj novih tušev ob kopališču. Del sredstev se namenja tudi vzdrževalnim delom na športnih objektih na Vevčah ter ureditvi športnih objektov v Zajčji Dobravi. Znano je namreč, da se na tem območju oblikuje nov športni park. Predlagamo tudi, da se za vzdrževanje objektov na območju občine nameni 80.000 dinarjev, kar bi bilo dovolj za njihovo normalno vzdrževanje. 100.000 dinarjev predlagamo, da se nameni sofinanciranju rednih vzdrževalnih del na objektih, ki so zrasli s pomočjo skladov v Športnem parku Kodeljevo.

Želja in potreb bo najbrž veliko več, vendar vseh ne bo mogoče letos uresničiti. Še več, če hočemo realizirati vsaj to, kar je v programu predvideno, potem bo potrebna skrajna racionalnost pri porabi sredstev, ki jih delovne organizacije združujejo v gradnjo objektov družbenega standarda. Kakšen naj bo program v prihodnjih petih letih in kako naj delovne organizacije pristopijo k združevanju sredstev, bo pokazala javna razprava med delovnimi ljudmi in občani. Če bodo delovni ljudje še naprej zato, da del svojih sredstev še naprej namenjajo temu področju in najbrž ni razlogov, da se tako ne bi odločili, bomo sklenili družbeni dogovor, ki bo za obdobje petih let zagotovil trajnejši razvoj družbenega standarda v občini. Pri zasnovi dolgoročnega programa razvoja pa bodo gotovo s svojimi pobudami sodelovali tudi delovni ljudje, s tem pa bo program razvoja družbenega standarda dobil podporo pri večini naših občanov.

Rešitev »SERPENTIN«

1. vztrajnik, 2. kis, 3. sarkom, 4. Medvode, 5. Evropa, 6. astronom, 7. Mežakla, 8. album, 9. mužik, 10. klorofil, 11. lenitiv, 12. Vevče, 13. Emona, 14. asteroid, 15. dekurion, 16. natron, 17. napetost, 18. tresk, 19. katolik, 20. Krško, 21. orodjar, 22. rektorat, 23. tifus, 24. spodnjice, 25. elevator, 26. rjovenje, 27. epoleta — Združeno podjetje slovenske papirne industrije.

Tiskarski škrat je poskrbel za dve napaki, kar pa reševalcem ni bilo težko ugotoviti: številka 10 bi morala biti v liku pomaknjena za eno polje proti desni, opis pod številko 19 pa se pravilno glasi »pripadnik rimske cerkve«.

»Serpentine« v prejšnji številki so pravilno rešili in bili izžrebani:

10.— din Štebal Ciril — Količevo

30.— din Dolenc Zvonimir — Količevo

60.— din Poljanec Tatjana — Vevče

Rešitve Prvomajske križanke bomo sprejemali do 12. maja 1973 in nagradili pravilne rešitve s:

3 × po 10.— din
1 × po 30.— din
1 × po 100.— din

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Vevče

Prišli:

Klešnik Andrej, I. pom. prem. stroja

Kozlevčar Franc, II. pom. dodel. dtr. v prem. odd.

Gašperlin Ciril, II. pom. prečn. rez. str.

Subelj Franc, pomožni delavec v kov. delavnici

Žgajnar Dušan, II. pom. prečn. rez. stroja

Habič Albin, snemalec lesovine

Lapadatović Dragutin, razkladalec

Laurenčič Sergej, dipl. ing. — pripravnik

Čuden Franc, kuhar

Odšli:

Zulfaj Ramiz, samovoljno zapustil delo

Ibrahimović Fatima, lastna odpoved

Stojanović Aleksander, samovoljno zapustil delo

Kahrić Nurija, samovoljno zapustil delo

Brkljača Nenad, sporazumna prekinitev

Lavrič Jože, samovoljno zapustil delo

Didić Živojin, lastna odpoved v poskusni dobi

Četojević Budimir, odšel v JLA

Didić Borivoje, lastna odpoved v poskusni dobi

Poročili so se:

Joža Selan s Francem Strubljem
Boža Ferfila z Antonom Škufca

Čestitamo!

Rodili so se:

Stanetu Jalovcu, ing., hči Barbara
Jamšek Zorki, sin Egon
Levcu Antonu, sin Damijan
Zabukovec Ljubotu, sin Mitja
Lovše Anici, hči Mateja
Bracanović Slobodanu, hči Zvezdana

Čestitamo!

Papirnica Količevo

PAPIRNICA KOLIČEVO

V mesecu marcu so se zaposlili:

Burja Miroslav — kolodrobec v lepenkovem oddelku

Alešević Hamdija — pomočnik vodje tračne žage

Majdič Valentin — vodja tračne žage

Okršlar Cvetko — pakar bal in zvitkov

Hrnčić Husein — delavec v KC

Končarević Branko — pomočnik pri holandcih

Pervetica Avdyl — pomočnik vodje tračne žage

Hrnčić Hasan — izdelovalec lesne embalaže II

Petrić Đuro — delavec na lesnem prostoru

V mesecu marcu so odšli iz podjetja:

Žitko Rihard — vodja mater. knjig. — upokojen

Girandon Karl — delavec v sklad. tehn. materiala — upokojen

Zanoškar Jakob — vodja proizv. pap. in kart. — upokojen

Tomažič Adolf — instalater — upokojen

Urbanija Jože — vodja gladilnika — upokojen

Boštele Miha — klepar — sporazumno

Kosmač Janez — ekspeditor — sporazumno

Lukan Franc — pakar bal in zvitkov — poskusna doba

Vinko Anton — delavec na lesnem prostoru — samovoljno

Gajić Milorad — delavec na lesnem prostoru — samovoljno

Vesel Marjan — delavec v KC — sporazumno

Cerar Stanislav V. — strojni ključavničar — prenehalo po pogodbi

Opara Anton — delavec na lesnem prostoru — odšel v JLA

Lukman Janez — delavec na lesnem prostoru — odšel v JLA

Glavinac Miro — kovinostrugar — odšel v JLA

Pirnat Franc — kovinostrugar — odšel v JLA

Urankar Jože — delavec na holandcih — samovoljno

Grilj Drago — delavec na lesnem prostoru — samovoljno

Rodili so se:

Jeretina Matevžu se je rodil sin Bogdan

Prislan Stanki se je rodil sin Franci

Čestitamo!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo in Tovarne celuloze Medvode — Izdajajo ga njihovi delavski sveti — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Milan Deisinger, Janez Gašperin, ing. Janez Hribar, Milan Korošec, Jože Lejko, Ljubo Milič, Tone Novak, Andrej Pirkmaier in Stane Skok. — Tehnični urednik Danilo Domajnko (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.

Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/73 z dne 9. 1. 1973 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

NAGRADNA KRIŽANKA

1. MAJ

REKA V SEVERNI AMERIKI (SLAP) — PRIPADNIK INDIJANCEV USTANOVIT. MEXICA — NAŠA ARMADA — STISKANJE — ODISEJEVA DOMOVINA — TURIST. ZANIMIV. PRI BLEDU — GRŠKA ČRKA — PREGRINJALO — JUNAK „SLAVOLOKA ZMAGE" — PREDLOGA — VEZNIK — MARIJA — ROBINIJA — ČEŠKI PISATELJ (ALOIS)

DEJAVNOST ATAMANA — RUSKI VLADAR

GERMANIJ — SPISI — IRIDIJ — VELIKA ZAČETNICA — KRAVICA

SESTAVIL IVO SONC — GORKOTA — ROB GOZDA — STADION V BUDIMPEŠTI — WAGNERJ. DRAMA: TRISTAN IN... — GLAZBILO (TOLKALA) — OKR. VEZNIK — OTOK V M. ANTILIH — HITRICE — DOMAČA ROGATA ŽIVAL — IZVRŠNI SVET — MOČNO RAZSTREL. — GOLJUFIJA

KANONIR — VZKLIK — BEOTIJEC — LAHKOATLETSKA STEZA — ČEPLJENA DREVESCA — UGANK. REVIJA

OBREZEK — NAPRAVA ZA VEJANJE — VEČERNA PRIREDITEV — ŽABJA NOGA — DRSNIK ODJEMNIK

SUFIKSI OBRAZILA — SEBE — JAPONSKA PRIPRAVA CVETJA — AMPER — IT. MESTO BLIZU PERUGIE — BRENKALNI INSTRUM. — LAHKOMISELNA ŽENSKA — SOLIDARNOST SKUPNOST — VIK — LUKA V IZRAELU

MAŠČOBA — RIMSKI VOJAK — FRANC. PISATELJ (LURD)

NEIMENOVANA OSEBA — KOCINA — TISKARSKO SITO — OZKA POT — MESTO V AM. DRŽ. ARKANSAS

ČETVEREC — FILIPINSKI OTOK OB MINDANAU — SARAJEVO — ČUSTV. PESNIK

MOZOLJAVOST — ETIOPIJA — VRTNO ORODJE — VNETJE UŠESA — NAPAD NASKOK

GLAVNO MESTO NORVEŠKE — GRŠKI JUNAK — OZIM — SAMO — KAZAL. ZAIMEK

1/100

ENAKO TUDI (LATIN.)

STOKLASA — MUZA LJUBEZEN. PESNIŠTVA — PREGNANKA ZAPORNICA — ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV — REŠETO — TROJANSKI JUNAK — SORODNIK PO OČETU

RISAL. HERMAN KAPLJA — GOROVJE V JUŽNI KOREJI — ZEVSOVA MATI — WC PO NAŠE — NARODOPISJE

NAVIHANEC — PROGA — NATRIJ — MARXOV SODELAVEC — PRIREDITELJ

TROPSKI SADEŽ — NAPAD POSKUS UMORA — LIVADA

VULKAN NA SICILIJI — RIMSKI CESAR — VAS PRI DOMŽALAH — ERBIJ — GL. MESTO TAJSKE — GOSTOLEVEK — ENCIM, KI RAZKRAJA ŠKROB V SLADKOR — SORODNIK

TUNIZIJSKI VLADAR — RELIGIJA — MOŠTVO — VOJV. ŠAH. MOJSTER — AMER. M. IME — JAZ (LAT.)

PRIJEM, ODVZEM SVOBODE — PEST (SLAME) — NEVIHTA — LANTAN

ALBANSKO MOŠKO IME (HODŽA) — START MOTORJA, PRIŽIG — TEKMEC — NEMŠKA METODA ORG. DELA — VOTLINA, LUKNJA — MILOBA

KITAJSKA — GLAVNO MESTO GRČIJE — NENRAVNOST — KONEC MOLITVE — TELEVIZIJA — MOŠKO IME (IVAN) — PLAK, CMER

DEL TELESA — PESNIK — IVO ROBIČ — HERCEGOVEC — UČINEK — NAŠ KNJI. MEČEN (ŽIGA) — IGRALKA TKAČEVA — KEMIČNA PRVINA IN — ŽELATINA IZ ALG

DVOJICA — DIR — BRINOVEC — POPEVKAR HADŽIMANOV — SRBSKO MESTO BLIZU LOZNICE

PERZIJSKI POLOSEL — AVTOM. OZNAKA KRANJA — PISEC SATIR (JOŽE) — KOBALT — RISTO SAVIN — RUSKA REKA, PRITOK KAME — PRVI SEKR. CK PZDP (EDWARD) — MAKARSKA

ENAKONOČJE — PRIPADNIK KMEČKO-VOJAŠKEGA SLOJA PRI LANGOBARD.

FR. UMET. ZGODOVINAR (HIPPOLYTE) — JUTRANJA VLAGA NA TRAVI — ŠVEDSKO MESTO JUŽNO OD JEZERA VÄNERN

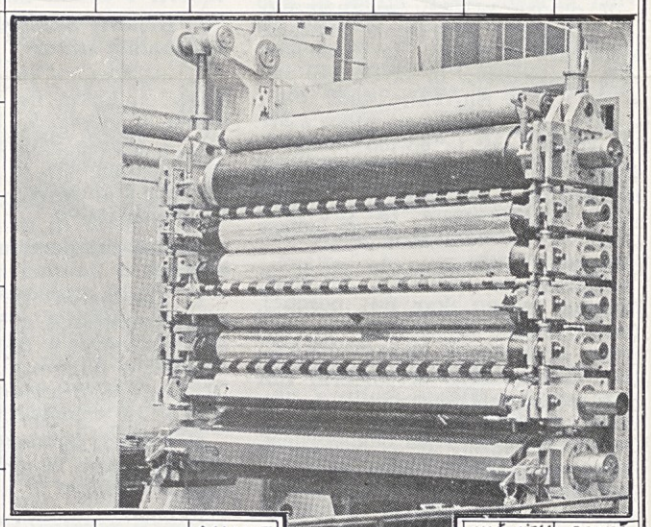

VATA — AMERICIJ — DALMAT. MESTO — NAŠ VIOLINIST (IGOR) — OSVEŽPIJAČA

EREVAN ?